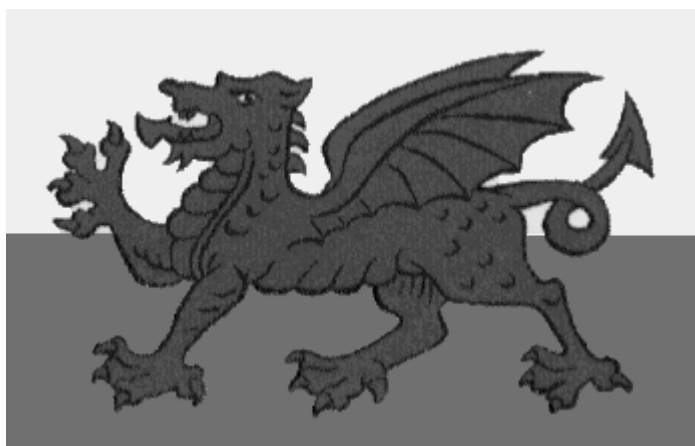

RANKO MATASOVIĆ

KRATKI PREGLED SREDNJOVELŠKE GRAMATIKE
s poredbenopovijesnim objašnjenjima

SKRIPTA

ODSJEK ZA LINGVISTIKU
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
ZAGREB 2003

UVOD

Srednjovelškim se naziva keltski jezik koji se govorio u Walesu između, otprilike, 1100. i 1400. godine. Na srednjovelškom je jeziku sačuvan velik korpus velške proze i pjesništva, osobito u sljedećim rukopisima:

Crna knjiga iz Carmarthena (Pen. I, 12-13.st.),
Aneirinova knjiga (Card. I, oko 1250),
Taliesinova knjiga (Pen. II, oko 1275),
Crvena Hergestova knjiga (Jes. Coll. CXI, oko 1375-1425).

Neki su srednjovelški tekstovi sačuvani i u kasnijim rukopisima, a neki su zapravo prerade starovelških izvornika; takve su prerade bile osobito česte u pjesništvu: djela najstarijih velških pjesnika, Aneurina i Taliesina (6. st.) sačuvana su samo u moderniziranom obliku, koji je donekle prilagođen normama srednjovelškog pravopisa i gramatike. Osim toga, izvorni je starovelški (ili kasnobritski) tekst pjesama tih pjesnika prepisivanjem u velikoj mjeri izmijenjen, često do potpune nerazumljivosti. Stoga su za proučavanje srednjovelškog jezika pouzdaniji izvor prozni tekstovi.

Vrlo je malen broj izvornih starovelških tekstova koji su sačuvani u rukopisima iz 8-11. stoljeća¹; među njima su kratki tekstovi zapisani u rukopisu Sv. Chada (ili tzv. "Lichfieldskom evanđelju") iz 8-9. st., glose (npr. starovelške glose uz Ovidijevu "Ars amatoria" i "De nuptiis Philologiae et Mercurii" M. Capelle), tzv. *Computus fragment* (u rukopisu Cambridge MS Add. 4543) iz 10. st., nekoliko kratkih pjesama rasutih u raznim rukopisima, te raznolika građa sadržana u "Knjizi iz Llandafa" (*Llyfr Llan Daf*): u tom rukopisu, napisanom u 12. sg. uglavnom su sadržane povijesne isprave i darovnice povezane s Llandafskom biskupijom u Walesu; uz kratke starovelške tekstove, poput "Privilegije Teila" (*Braint Teilo*) iz 10-11. st., taj rukopis sadržava i latinske tekstove u kojima se spominju velška imena, ponekad zapisana u obliku koji odražava izgovor 6-8. stoljeća. Onomastičke građe ima i u drugim latinskim rukopisima, osobito u "Kambrijskim analima" (*Annales Cambriae*) u rukopisu *Harleian MS 3859* (oko 1100.).

Budući da je zbog naravi i kračine sačuvanih tekstova za sada nemoguće sastaviti iscrpnu gramatiku starovelškoga, srednjovelški je jezik polazište u poredbenom proučavanju velškoga jezika. Na srednjovelškom je sačuvano obilje tekstova, koji nisu samo od lingvističkog, već i od znatnog kulturnog, književnog, i povijesnog interesa:

A) Pjesme pripisane starovelškim pjesnicima u moderniziranom jeziku i pravopisu (tzv. "*Cynfeirdd*" ili "prvi pjesnici"), npr. pjesme pripisane Aneurinu, Taliesinu, Llywarch Henu, Myrddinu ("Merlinu"), pjesme iz ciklusa o kralju Arturu, anonimne pjesme posvećene prirodi, zagonetke i tužaljke. Samo mali broj pjesama u ovoj skupini uistinu su sastavili pjesnici koji su živjeli prije početka srednjovelškog razdoblja (oko 1100), a i one su usmenom i rukopisnom tradicijom izobličene.

¹ Također je vrlo malo sačuvanih natpisa na kamenu iz starovelškog razdoblja. Najstarijim se smatra natpis iz Towyna, koji vjerojatno potječe iz 7. st. (Jackson 1973-4).

B) Dvorsko pjesništvo ("*Gogynfeirdd*"): pohvalnice i elegije posvećene velškim vladarima 1100-1350; poznato je otprilike 60 barda iz toga razdoblja.

C) Pjesništvo sastavljeno u *cywydd* metru, stilom i izrazom različito od starije bardske poezije; najpoznatiji su pjesnici *cywydda* Dafydd ap Gwilym i Iolo Goch (14. st.).

D) Zakoni; najstarija zbirka velških zakona pripisana je kralju Hywel Dda-u (10. st.), a sačuvana je u rukopisima iz 13. st.

E) Povijesni spisi, npr. srednjoveška adaptacija djela Geoffreya od Monmoutha, *Historia Regum Britanniae* (1136); velška je adaptacija, pod nazivom *Brut y Brenhined*, nastala oko 1200.

F) Vjerski spisi, osobito životopisi svetaca; radi se o nekoliko desetaka prozних tekstova, nastalih na temelju latinskih izvornika, većinom iz 13-14. st.

G) Didaktički spisi, među kojima se ističu "Trijade Otoka Britanije" (*Trioedd Ynys Prydein*) u kojima se nabrajaju osobe i događaji iz povijesti, pseudopovijesti i mitologije Walesa organizirani u trijade. Ta je zbirka važan izvor podataka za razumijevanje najstarijih pjesnika i pripovijesti na velškom. U istu se skupinu tekstova ubrajaju i bardske gramatičke rasprave (većinom iz 14. st.) i *Delw y Bid* (13-14.st), adaptacija prve knjige latinskog zemljopisnog spisa *Imago mundi* koji je sastavio Honorije iz Augustodunuma.

H) Pripovijesti; desetak pripovijesti koje se mogu pripisati srednjoveškom razdoblju dijele se na dvije skupine; u prvoj su priče nastale na temelju domaćih izvora, bez vidljivih utjecaja starofrancuskih viteških romanci. To su "Culhwch i Olwen" (*Culhwch ac Olwen*, 11. st.) i "Četiri grane Mabinogija" (*Pedeir Keinc y Mabinogi*, ? oko 1100). U drugoj su skupini priče uglavnom povezane s legendama o sv. Gralu i kralju Arturu, npr. *Peredur vab Evrwac* (rano 14. st.) ili *Gereint vab Erbin* (13. st.).

Ovaj je pregled gramatike srednjoveškoga nastao na temelju jezične analize "Četiri grane Mabinogija". Primjeri u tekstu gramatike većinom su uzeti iz tih priča.

Kratice se u tekstu odnose na naslove priča:

PPD = *Pwyll Pendeuic Dyvet*

BVL = *Branwen uerch Lyr*

MVL = *Manawydan Vab Llyr*

MVM = *Math Vab Mathonwy*

Priče sam analizirao prema izdanju Ludwiga Mühlhausena (1925/1988). Na kraju gramatike nalaze se primjeri iz različitih srednjoveških i staroveških tekstova s iscrpnim popisom riječi; njihova je svrha omogućiti čitatelju osnovno snalaženje u problemima srednjovekovne velške filologije, te usporedbu staroveškoga jezika sa srednjoveškim.

Ovu sam gramatiku sastavio kao stipendist Zaklade Alexandera von Humboldta na Sveučilištu u Bonnu, tijekom akademske godine 2002/2003; zahvalan sam Zakladi na

stipendiji bez koje ne bih mogao dovršiti ovaj rad, te prof. dr. Stefanu Zimmeru na pomoći pri analizi tekstova i ohrabivanju u mojem bavljenju srednjevelškim jezikom.

U Bonnu, 20. lipnja 2003.

FONOLOGIJA I PRAVOPIS

SUGLASNICI

§1 Ovo su suglasnici u srednjevelškome (u zagradama su grafemi kojima se bilježe):

okluzivi				frikativi			
p	t	k		f	þ	x	bezvučni
/p	t	c,k/		/ph,ff	th	ch/	
b	d	g	g ^w	v	ð		zvučni
/b-,p	d-,t	g-,c	gw/	/f, v	d(d)/		
				s		h	

m	n	ŋ	l	r	zvučni sonanti
		/ng/			
	nh	ŋh	lh	rh	bezvučni sonanti
			/ll/		

Lenicija: keltski zvučni okluzivi prešli su u britskom u zvučne frikative (*b, *d, *g > v, ð, ɣ; *ɣ je potom nestalo u velškom):

Kelt. *abonā 'rijeka' > srvelš. *afon* (stir. *aub*, gal. *Abona*).

Kelt. *medu- 'medovina' > srvelš. *medd* (stir. *mid*, bret. *mez*).

Kelt. *dragen- 'trn' > srvelš. *draen* (stir. *draigen*, bret. *drean*).

Između samoglasnika leniciju su pretrpjeli i sonanti: *m > v, *l > ll:

Lat. *memoria* > stvelš. *myfyr* 'istraživanje, nauk'.

Kelt. *abalon 'jabuka' (stir. *ubull*) > srvelš. *afall*.

U dodiru sa suglasnicima lenicija sonanata izostaje: kelt. *kambo- "kriv, izopačen" (stir. *cam*, gal. *Cambo-*) > srvelš. *cam* 'prijestup'.

Keltski bezvučni okluzivi prešli su u britskom u zvučne okluzive (*p, *t, *k > b, d, g):

Kelt. *katu- 'bitka' > srvelš. *cad* (stir. *cath*, gal. *Catu-*).

Kelt. *k^wāk^wo- 'svaki' > srvelš. *pawb* (stir. *cách*)

Kelt. *dekan 'deset' > srvelš. *deg* (stir. *deich*, gal. *dekant-en*).

Iza *r bezvučni okluzivi postaju bezvučni frikativi, usp. srvelš. *corff* 'tijelo' < lat. *corpus*, arth 'medvjed' < kelt. *artos (stir. *art*).

Kelt. *s > srvelš. *h*: kelt. *sisk^wo- 'suh' > srvelš. *hysb* (stir. *sesc*, bret. *hesp*); promjena se dogodila u kasnom britskom razdoblju: ime rijeke *Sabrina* u srvelš. glasi *Hafren*, ali u engleski je dospjelo sa *s-* (*Severn*), nakon "lenicije" kojom je *-b-* prešlo u *-v-*. Latinsko *s* ostaje nepromijenjeno u velškom, osim u riječima *hestor* < lat. *sextarius* i *hwyr* 'kasni' < lat. *sērus*.

Na početku riječi, *s nestaje ispred *l: kelt. *slougo- 'vojska' (stir. *slúag*) > srvelš. *llu*. Iza keltskog *s britsko *l prelazilo je u bezvučno (lenirano) *ll*, ne samo unutar riječi, već i na dodiru dviju riječi (sandhi); kako u velškom nema riječi koje počinju neleniranim *l*, treba pretpostaviti da su tijekom britskoga razdoblja poopćeni lenirani oblici riječi s početnim *l-.

Skupina *ks > *ch*, usp. velš. *chwech* < kelt. *sweks (stir. *sé*); *sr > *ffr* (kao u latinskom), usp. *sruto- 'tijek' > *ffrwd* (stir. *sruth*), *ffroen* 'nozdrva' < *sroknā (stir. *srón* 'nos'). Velško početno *ff-* (tj. /f/) većinom je nastalo na taj način, no pojavljuje se i u posuđenica iz latinskoga, npr. *ffa* 'bob' (pl.) < lat. *faba*, *ffurf* 'oblik' < lat. *forma*.

Keltsko *w postaje u velškom *gw*, usp. kelt. *wīro- 'istinit' > srvelš. *gwyр* (stir. *fír*), kelt. *windo- "bijel" > srvelš. *gwyn* (stir. *find*).

Keltsko *y je očuvano (kelt. *yewanko- 'mlad' > srvelš. *ieuanc*, usp. stir. *óac*), no u nenaglašenu slogu postaje *dd* iza *i: *newiyos 'nov' > *newydd*.

§2 U najstarijim rukopisima *-p*, *-t*, *-c* na kraju riječi stoje za [b, d, g], no tijekom srednjovelškog razdoblja uvodi se pisanje *-b*, *-d*, *-g*. *k* i *c* podjednako često stoje za glas [k], a *v* i *f* koriste se za pisanje glasa [v] (u starijim je rukopisima češće *v*). Grafem *u* katkada stoji za glasove [v] i [w].

§3 Za glas [ŋ] često se piše samo [g], usp. ime *Angharad* / *Agharad*, *llong* 'brod' i *llog*. U srednjovelškom još nema posebne grafije za bezvučno *rh* (piše se obično *r*), a posebni digraf za interdentalno [ð], *dd* uvodi se tek koncem srednjovelškog razdoblja. Prije se pisalo neudvojeno *d*.

Mnoge su prividno fonološke razlike između starovelškoga i srednjovelškoga samo pravopisne naravi; u jednom od glavnih izvora za oskudno posvjedočeni starovelški, u starovelškom "Protokolu iz Llandafa" piše se *Tutbulc* umjesto srvelš. *Twdfwlch*, no izgovor je već zacijelo bio /Tudvulx/, slično kao u srednjovelškom; umjesto dvoglasa *ei* piše se *e* (*Teliau* umjesto srvelš. *Teilo*), a *m* katkada stoji umjesto srvelš. *f* (kod Bede u 8. st. čitamo *Brocmail* za srvelš. *Brochfael*, britski *Brocomaglos*). Kao što se vidi, lenicija suglasnika uopće se ne bilježi u starovelškom, a umjesto grafema *y* i *w* upotrebljavaju se *i* i *u*, npr. *maur* > srvelš. *mawr*. Umjesto kasnijih dvoglasa *eu* i *au* piše se *ou*, a umjesto *oe*, *ae* stoje *oi*, *ai*: *in ois oisou* "za vijeke vijeková" ("Protokol iz Llandafa") > srvelš. *yn oes oesau*. Umjesto *wy* starovelški ima *ui* ili *oi*, npr. *oith* 'osam' > srvelš. *wyth*. U sredini riječi umjesto *w* piše se *gu*, npr. *aguen* "pjesničko nadahnuće" > srvelš. *awen* (stir. *aí*).

SAMOGLASNICI

§4 Ovako izgleda samoglasnički trokut u srednjovelškome:

i	ü/u/	u/w/
	ĩ /y/	
e	ə /y/	o
	a	

Grafem *y* u nenaglašenom položaju obično označujã], [ã pod naglaskom] [*mynydd* 'planina' [m'ənið].

§5 Osim navedenih samoglasnika, srednjovelški ima i dvoglasne (diftonge), od kojih su najčešći *ae*, *oe*, *ei*, *ew* i *wy*.

Keltski su kratki samoglasnici u pravilu očuvani u velškom; dugi su pak samoglasnici u velškom pokratili, vjerojatno već oko g. 600. (Jackson 1953: 244); pri tome su doživjeli dalekosežne promjene:

(Ie. * \bar{o} , * eh_2 , * eh_3) > kelt. * \bar{a} > srvelš. *aw* (pod naglaskom): kelt. * $\bar{l}ano-$ 'pun' > srvelš. *llawn* (stir. *lán*, bret. *leun*); u nenaglašenom položaju odraz je *o*, usp. srvelš. *marchawc* 'konjanik', pl. *marchogion*.

(Ie. * ey >) kelt. * \bar{e} > srvelš. *wy*: kelt. * $\bar{b}et-$ 'hrana' > srvelš. *bwyd* (stir. *bíad*, srbret. *boed*). Isti odraz vrijedi i za \bar{e} u lat. posuđenicama, usp. lat. *rēte* 'mreža' > srvelš. *rhwyd*.

(Ie. * ow , * ew >) kelt. * \bar{o} > srvelš. *u*: kelt. * $\bar{r}odo-$ 'crven' > srvelš. *rhudd* (stir. *rúad*, bret. *ruz* < ie. * $h_1rewdho-$, usp. lat. *rūber*). Isti odraz vrijedi i za \bar{o} u lat. posuđenicama, usp. lat. *fōrma* 'lik' > srvelš. *ffurf*.

(Ie. * uH >) kelt. * \bar{u} > srvelš. *i*: kelt. * $\bar{r}uno-$ 'tajna' > srvelš. *rhin* (stir. *rún*).

Dugo * \bar{i} (< ie. =iH) se pokratilo: kelt. * $\bar{s}iros$ 'dugačak' (stir. *sír* < ie. * seh_1ro- , usp. lat. *sērus* 'kasni') > srvelš. *hir*, lat. *vīnum* > srvelš. *gwin* 'vino'. U srednjevelškom dakle nema razlike između dugih i kratkih samoglasnika.

Kratko * e > y / _ nazal + okluziv, usp. kelt. * $\bar{s}enton$ 'put' (stir. *sét*) > srvelš. *hynt*, * $k^w enk^w e$ '5' (stir. *cóic*) > *pymp* (> *pump*).

* a > *ae* / _KT (gdje je K velar, a T dental): lat. *lacte-* 'mlijeko' > srvelš. *llaeth*; na sličan način, * e > *ei* / _KT, usp. ie. * $\bar{s}eptm$ '7' > kelt. * $\bar{s}extan$ (stir. *secht*) > srvelš. *seith*, * o > *wy* / _KT, usp. ie. * $h_3ek'toh_1$ > kelt. * $\bar{o}xtū$ (stir. *ocht*) > srvelš. *wyth*.

Keltski (i ie.) * ay i * oy postali su u velškom *oe*, usp. srvelš. *coeg* 'prazan, slijep' < * $\bar{k}aikos$ (stir. *cáech*).

U složenicama je vezivni samoglasnik nestao sinkopom: * $\bar{E}po-rēdos$ 'brz poput konja' > srvelš. *ebrwydd* 'brz'.

Ispred skupina sa * $sC-$ predmeće se samoglasnik y , usp. stvelš. *stebill* 'sobe' (lat. *stabella* 'staje') > srvelš. *ystefyll*.

§6 Naglasak u pravilu stoji na predzadnjem slogu. Moguće je da je u ranom srednjovelškom razdoblju još bio naglašen posljednji slog u riječi; nije poznato kada je točno došlo do retrakcije naglaska s posljednjeg na pretposljednji slog². U starovelškom je bio uvijek naglašen posljednji slog.

Naglasak je u britskom stajao na posljednjem slogu (nakon apokope završnih slogova), a zatim se, neovisno u svim britskim jezicima, pomakao za jedan slog unatrag (na penultimu). Jedini je izuzetak vanski dijalekt bretonskoga (*vannetais* i neki susjedni govori drugih dijalekata), u kojem je, vjerojatno pod utjecajem starofrancuskoga, naglasak ostao na posljednjem slogu.

GLASOVNE PROMJENE

§7 Alternacije samoglasnika:

1. \bar{a} -prijeglas: $y > e$ (*berr* f. 'kratka', *byrr* m. 'kratak'), $w > o$ (*trom* f. 'teška', *trwm* m. 'težak').

² Jackson 1953 i Sims-Williams 1991 smještaju retrakciju naglaska u 11. st., a Watkins 1974 u 9. stoljeće.

2. \bar{i} -prijeglas: $a > ei$ (*mab* 'sin' pl. *meib*), $ae > ei$ (*maen* 'kamen' pl. *mein*), $e > y$ (*hen* 'star' *hyn* 'stariji'), $o > y$ (*porth* 'vrata' pl. *pyrth*), $w > y$ (*wrch* 'jarac' pl. *yrch*).

Osnovni oblik	Izmijenjeni oblik
<i>a</i>	<i>ei</i>
<i>ae</i>	<i>ei</i>
<i>e</i>	<i>y</i>
<i>i</i>	<i>i</i>
<i>o</i>	<i>y</i>
<i>w</i>	<i>o, y</i>
<i>y</i>	<i>e</i>

Ispred nazala kolebaju se *a* i *y* [ə]: *amgyrwyf* / *ymgyrwyf* 'tražim', *an* / *yn* 'naš'.

§8 Promjene suglasnika:

t (d) + t > ss: *slad-to- > *llas* 'bio je ubijen'

b, d, g + h > p, t, c: *tec* 'dobar' + *-haf* > *teckaf* 'najbolji'; *cred-* + *-ho* > *cretto* 'može misliti' (konjunktiv)

dd + h > th: *rod-* + *-ho* > *rotho* 'može dati'

v + h > ff; *tyv-* + *-ho* > *tyffo* 'može rasti'

SUGLASNIČKE MUTACIJE

§9 Suglasničke mutacije su glasovne promjene koje na početku neke riječi izaziva gramatički oblik prethodne riječi ili konstrukcija u kojoj se ta riječ nalazi. U srednjevelškom postoje tri suglasničke mutacije, koje se nedosljedno bilježe u pravopisu: lenicija, nazalizacija i spirantizacija.

TABLICA SUGLASNIČKIH MUTACIJA

	<i>osnovni oblik riječi</i>	<i>lenicija</i>	<i>nazalizacija</i>	<i>spirantizacija</i>	
c	corn 'rog'	gorn	nghorn	chorn	
t	tat 'otac'	dat	nhat	that	
p	penn 'glava'	benn	mhenn	phenn	
g	gwr 'čovjek'	wr	ngwr		
d	dyn 'osoba'	ddyn	nyn		
b	baryf 'brada'	varyf	maryf		
ll	llaw 'ruka'	law			
rh	rhan 'dio'	ran			
m	mam 'mati'	yam			

§10 Leniciju izazivaju:

1. Imenice i članovi u ženskom rodu (*y gaer* 'grad' f., *kaer vawr* 'veliki grad').
2. Pridjevi koji prethode imenici: *holl gwn* 'svi psi'
3. Brojevi 1-2, 6-9: *deu barchell* 'dviije svinje'
4. Posvojne zamjenice *dy*, 'th 'tvoj' y 'njegov': *ath lu* 'i tvoja vojska'.
5. Glagol 'biti' u većini oblika: *tra vu vyw* 'dok je bila živa'
6. Ostali glagoli u 3sg. imperfekta i pluskvamperfekta: *Ny angassei Vendigeitvran eiryoyt ymywn* 'Bendigeidvran nikad nije bio zarobljen u kući'.

6. Većina prijedloga (*am, ar, att, can, heb, o, tan, tros, trwy, uch, wrth*): *heb vwyt* 'bez hrane'.
7. Relativna i upitna čestica *a*: *yr erchwys a ladsysei y carw* 'čopor koji je ubio jelena'

§11 Nazalizaciju izazivaju:

1. Posvojna zamjenica *vyn* 'moj': *vynhat* 'moj otac'.
2. Prijedlog *yn* 'u': *ymhoen* 'za kaznu' (*poen*)
3. Brojevi *seith* '7', *naw* '9', *dec* '10' i *can(t)* '100' u nekim frazama, npr. *seith mlyned* 'sedam godina', *can mu* 'sto krava'.

§12 Spirantizaciju izazivaju:

1. Broj *tri* (i ponekad *chwech* '6'): *tri chantref* 'tri kantreva'.
2. Posvojna zamjenica *y* 'njezin': *y throet* 'njezino stopalo'.
3. Prijedlozi *ac, a, tra* i *noc*: *a chledyf* '(s) mačem'.
4. Veznici *a(c)* 'i', *o* 'ako': *traet a phenn* 'stopala i glava'
5. Negacije *ny, na(c)*: *ny chysgaf* 'neću spavati'.
6. Upitni prilog *cw* 'gdje?'

S povijesne točke gledišta, leniciju su izazivale riječi koje su završavale na samoglasnik u britskome, npr. n. jd. člana **sindā* (ž. r.): **sindā* kastrā > **sindā* gastrā > srvelš. *y gaer* 'grad'. Katkada nije posve jasno zašto je došlo do lenicije; naprimjer, imena (i muška i ženska) leniraju početak iduće riječi u apoziciji: *Arawn vrenhin Annwvyn* 'Arawn, kralj Annwvyna' (osnovni je oblik *brenhin* 'kralj'). Moguće je da je tu poopćen oblik vokativa, koji je u britskom, kao i u latinskome, završavao na *-e.

Nazalizaciju su izazivale isprva riječi koje su u britskom završavale na *-n (< ie. *n i *m): **septen wiro(y)* > **septen gwiro-* (zbog *w > gw) > **septen ngwiro-* > srvelš. *seith ngwr*.

Spirantizaciju su izazivale isprva riječi koje su u britskom završavale na *-s, npr. brit. **trīs* kastrā > **trīs* xastrā > srvelš. *tri chaer* 'tri grada'. Ako riječ koja izaziva spirantizaciju stoji ispred riječi koja počinje samoglasnikom, obično se predmeće početno *h-*: *y harveu* 'njezino oružje' (analogijom se to početno *h-* proširilo i iza nekih riječi koje ne izazivaju spirantizaciju).

Premda konsonantske mutacije postoje i u staroirskome, one u tom jeziku drukčije funkcioniraju; primjerice, riječi koje su završavale na samoglasnik u staroirskom ne izazivaju prijelaz bezvučnih okluziva u zvučne, kao u velškom, već frikativizaciju: **sindā* kastrā- > **sindā* xastrā > stir. *ind chathir*.

IMENICE

§13 Postoje dva roda (m. i ž.) i dva broja (sg. i pl.). Imenice ženskog roda u jednini izazivaju leniciju početka iduće riječi: *morwyn dec* 'lijepa djevojka' (*tec* 'lijep').

§14 Neke imenice mogu biti muškog i ženskog roda, npr. *breich* 'hlače', *sarff* 'zmija', *dyn* 'čovjek, osoba', *wyr* 'unuk, unuka', *breudwyt* 'san'. Imenice ženskog roda izvode se katkada iz imenica muškog roda sufiksom *-es*: *amherawdyr* 'car' : *amherodres* 'carica', *brenhin* 'kralj' : *brenhines* 'kraljica'.

§15 Padeža nema, a posvojnost se izražava jukstapozicijom: *oen Duw* 'jaganjac Božji'. Posjedovana imenica (*possessum*) prethodi posjedovatelju (*possessoru*), no u poeziji može i prethoditi: *byt lywaydur* 'vladalac svijeta'.

§16 Tvorba množine:

a) *ī*-prijeglasom (v. §7.2): *march* 'konj' pl. *meirch*, *oen* 'kamen' pl. *wyn*, *escob* 'biskup' pl. *escyb*, *gwr* 'čovjek' pl. *gwyr*, *pont* 'most' pl. *pynt*, *manach* 'redovnik' pl. *meneich*. Na ovaj način pl. tvore imenice m. roda.

b) sufiksacijom: na korijen se dodaju sufiksi *-(i)eu*, *-(i)on*, *-ant*, *-en*, *-er*, *-awr*, *-eit*, *-oed*, *-i*, itd. Kod nekih je imenica dodavanje sufiksa povezano s *ī*-prijeglasom.

sg.	pl.
<i>gen</i> 'brada'	<i>geneu</i>
<i>cledyf</i> 'mač'	<i>cledyveu</i>
<i>glin</i> 'koljeno'	<i>glinyeu</i>
<i>penn</i> 'glava'	<i>penneu</i>
<i>lleidr</i> 'lopov'	<i>lladron</i>
<i>mab</i> 'sin'	<i>meibon</i>
<i>gelyn</i> 'neprijatelj'	<i>gelynyon</i>
<i>morwyn</i> 'djevojka'	<i>morwynyon</i>
<i>car</i> 'rođak'	<i>carant</i>
<i>ych</i> 'vol'	<i>ychen</i>
<i>brawt</i> 'brat'	<i>broder</i>
<i>cat</i> 'bitka'	<i>cadyawr</i>
<i>ysgwyt</i> 'štit'	<i>ysgwydawr</i>
<i>mor</i> 'more'	<i>moroed</i>
<i>ieith</i> 'jezik'	<i>ieithoed</i>
<i>merch</i> 'kći'	<i>merchet</i>
<i>gwreic</i> 'žena'	<i>gwraged</i>
<i>ty</i> 'kuća'	<i>tei</i>

ci 'pas' *cwn*
enw 'ime' *enwein*

arglwyd 'gospodar' *arglwydi*

Nastavci u množini većinom su stari dijelovi imenske osnove, odnosno sufixi koji su se izgubili apokopom završnih slogova u kasnom britskom. Tako nastavak *-eu* dolazi od završetka **-ow-es* koji je bio pravilan kod u-osnova: srvelš. *geneu* < **genowes* (usp. stir. *gin* 'brada'); nastavak *-on* dolazi od završetka **-on-es* iz koji je izvorno bio pravilan kod n-osnova, usp. *lladron* < **latrones* (od lat. *latro* 'lopov'); *-nt* je poopćeno iz osnova na **-nt-* (i *nt-participa*), usp. *carant* < **karantes* (stir. sg. *carae*, pl. *caraid*); *-er* je preuzeto iz osnova na *-r*, usp. *broder* < **brāter-es* (usp. lat. *frātrēs*); *-oedd* je pravilna množina kod i-osnova (**-ey-es*), usp. *moroedd* 'mora' < **moreyes* (premda je ta imenica u keltskom bila i-osnova sr. roda, sudeći prema stir. *muir* n., te je morala tvoriti množinu na **-ya*).

U srednjevelškom su nastavci za množinu posve pomiješani, tako da se iz nastavka koji neka imenica ima u množini ne može zaključiti o kakvoj se osnovi radilo u prakeltskom. Primjerice, *penn* je u keltskom bila o-osnova (kao stir. *cend*), no u srednjevelškom tvori množinu sufixsom *-eu*, kao da se radilo o u-osnovi; *mab* je bila o-osnova (kao stir. *macc*), ali u srednjevelškom tvori množinu na *-on*, kao da se radi o osnovi na *-n-*. Konačno, imenica *anu* 'ime' u starovelškom još ima pravilnu množinu *enuen* (usp. stir. *ainm*, pl. *anmann* < kelt. **anman*, pl. **anmena*), no u srednjevelškom je na temelju množine skovan novi oblik za jedninu, te oblici glase *enw* (sg.) i *enwein* (pl.).

c) Neke su imenice u osnovnom obliku zbirne, a dodavanjem sufixa *-yn* (m.), *-en* (f.) tvore jedninu (singulativ): pl. *adar* 'ptice' sg. *ederyn*; *calaf* pl. 'trske' sg. *celevyn*, syr pl. 'zvijezde' sg. *seren*.

Singulativni sufix *-yn-* je podrijetlom brojka 'jedan' (kelt. **oyno-*); sličan se proces odvio i u slavenskom, gdje sufix *-in-* u singulativnim tvorbama etnika poput *Srb-in* ima isto podrijetlo.

d) Mnoge imenice u srednjevelškom mogu tvoriti množinu na više načina, npr. *angel* 'anđeo', pl. *engyl* i *engylyon*, *bwrđ* 'ploča', pl. *byrd* i *byrdeu*, *dant* 'zub', pl. *deint* i *danhed*, *dwfyr* 'voda', pl. *deifyr*, *dyfred*, *llwdyn* 'zvijer', pl. *llydyn*, *llydnot*, *auon* 'rijeka', pl. *auonyd*, *auonoed*, *caer* 'tvrđava', pl. *keyryd*, *caereu*.

Velški je izgubio padežne nastavke zbog *apokope*, glasovne promjene uslijed koje su otpali svi posljednji slogovi u riječima; ta se promjena odvila, vjerojatno, tijekom 6. stoljeća. Tragovi starih padeža očuvani su u nekim izrazima, npr. *erbynn* 'protiv' < **are-pendū* (dativ sg. imenice **pendos* 'glava', stir. *cend* 'glava', *air chiunn* 'protiv'), *meudwy* 'pustinjak' < **magu-dēwī* 'sluga Boga' (**dēwī* je genitiv sg. imenice **dēwos* 'bog', stir. *dīa*). Prema drugom mišljenju (Koch 1982-3) britski je izgubio deklinaciju još prije apokope, tj. poopćen je jedan oblik imenice u svim sintaktičkim odnosima u rečenici.

ČLAN

§17 Član glasi *y(r)* za oba roda; ispred samoglasnika dolazi u obliku *yr* (*yr_C*), ispred suglasnika u obliku *y* (*y_V*), a iza samoglasnika početno *y* se elidira, te član glasi *'r* (*V_'r*). U ženskom rodu član lenira početak iduće riječi; stapa se s prijedlozima i veznicima: *a'r, o'r, yr*, itd.

§18 Član u velškom često stoji ispred osobnih imena: *y Pwyll* '(već spomenuti) Pwyll'; može se upotrijebiti i ispred imenice koja bi (u latinskome) stajala u vokativu: *Y gwr hir, heb y Peredur ina* "'Visoki čovječe", reče tada Peredur'; ne upotrebljava se ispred imenice uz koju stoji druga imenica u posvojnomo odnosu (koji bi se izrazio genitivom u latinskome): *coron y deyrnas* 'kruna kraljevstva' (ne: **y coron y deyrnas*).

Imena zemalja dolaze s članom: *yr Eydal* 'Italija', *yr Alban* 'Škotska', *yr Ysyaen* 'Španjolska', ali katkada i bez njega, npr. *Iwerdon* 'Irska'.

Član dodan pridjevu poimeničuje ga: *yr uchaf* 'ono Najviše'.

Kao i u staroirskom, i u velškom član potječe od keltske pokazne zamjenice m. **sindos* (> stir. *in*), f. **sindā* (stir. *in(d)*), n. **sindon* (stir. *a*). Podrijetlo elementa *-r* nije objašnjeno.

PRIDJEVI

§19 Mali broj pridjeva ima poseban oblik za ž. r., npr. *gwen* 'bijela' (f.), *gwyn* 'bijeli' (m.). Uz imenicu u množini pridjevi mogu stajati u jednini (1) ili u množini (2):

- (1) *ych cam duwyeu chwi* 'vaši lažni bogovi'.
 (2) *wyn bychein* 'mala janjad'.

Kada stoje ispred imenica, pridjevi leniraju početak imenice, usp. *ucheneit vawr* 'veliko jecanje', ali *dirvawr alar* 'vrlo velika bol (*galar*)' (MVL 36. 4-5).

Uobičajeni sufiks za pl. pridjeva je *-(i)on*.

§20 Pridjevi imaju komparaciju.

Komparativ se tvori sufiksom *-ach*, superlativ sufiksom *-haf*, ekvativ cirkumfiksom *cyn-... -hed*:

<i>tec</i> 'lijep	komp. <i>tegach</i>	sup. <i>teckaf</i>	ekv. <i>cyndecket</i>
<i>tlawt</i> 'siromašan'	<i>tlodach</i>	<i>tlottaf</i>	<i>cyndlothet</i>

Postoji i tvorba ekvativa samo pomoću prefiksa *cyn-* (*cym-*); tim se prefiksom od imenica dobivaju pridjevi značenja "isti kao..." npr. *kyfliw* 'iste boje, istobojni' : *lliw* 'boja'. Ekvativ se upotrebljava i eksklamativno: *kyfliw!* 'kako lijepa boja!'

Sufiks *-ach* podudaran je stir. (nepravilnomu) komparativnom sufiksu *-s-* (npr. u *messa* 'lošiji') < kelt. *-xso- * < -kso-; superlativni sufiks *-haf* podudaran je stir. sufiksu *-sam* (npr. u *nessam* 'najbliži') < kelt. *-samo- (gal. *Uxisama* 'najviša'). Tvorba ekvativa u srvelš. i staroirskom nije podudarna.

Neki superlativi tvoreni su od prijedloga, usp. *eithaf* 'zadnji' < *ektamos (lat. *ex* 'iz').

Nepravilnu komparaciju imaju slijedeći pridjevi:

pozitiv	komparativ	superlativ	ekvativ
<i>agos</i> 'blizak'	<i>nes</i>	<i>nesaf</i>	<i>nesset</i>
<i>da</i> 'dobar'	<i>gwell</i>	<i>goreu</i>	<i>cystal, daet</i>
<i>drwc</i> 'loš'	<i>gwaeth</i>	<i>gwaethaf</i>	<i>drycket, kyndrwc</i>
<i>hen</i> 'star'	<i>hyn</i>	<i>hynaf</i>	
<i>hir</i> 'dug'	<i>hwy</i>	<i>hwyaf</i>	<i>kyhyt</i>
<i>ieuanc</i> 'mlad'	<i>ieu</i>	<i>ieuaf</i>	<i>ieuanghet</i>
<i>llydan</i> 'širok'	<i>llet</i>	<i>lletaf</i>	<i>kyflet</i>
<i>mawr</i> 'velik'	<i>mwy</i>	<i>mwyhaf</i>	<i>kymeint</i>
<i>hawd</i> 'lagan'	<i>haws</i>	<i>hawsaf</i>	<i>hawdet</i>

§21 Ekvativ se konstruira s prijedlogom *ac*: *ky velynet oed ac eur* (PPD 17. 20): 'bila je žuta kao zlato'.

Komparativ se konstruira s prijedlogom *no(c)*: *ny oed yn y teyrnas na march na chassec degach no hi* (PPD 16.18) 'u kraljevstvu nije bilo konja ni kobile bolje od nje'

Superlativ se konstruira s prijedlogom *o*: *Oed Gwen goreu onadu* 'Gwen je bila najbolja od njih'.

Uz par iznimaka, ekvativ, komparativ i superlativ imaju samo oblike jednine muškog roda.

§22 Prilozi se tvore od pridjeva dodavanjem čestice *yn*^{len.} ispred pridjeva: *tangnefeddus* 'prijateljski (-a, -o)' *yn dangnefeddus* 'prijateljski'; *mawr* 'velik (-a, -o)' *yn vawr* 'mnogo, veoma'.

ZAMJENICE

§23 Zamjenice se u srednjovelškom dijele na a) lične b) objektne c) posvojne, d) pokazne i e) upitne. Odnosnih zamjenica nema; odnosna čestica *a* i njezine upotrebe obrađene su u razdjelu o sintaksi.

A) LIČNE

§24 Lične zamjenice imaju osnovne, emfatične i konjunktne oblike.

osnovne	emfatične	konjunktne
1 <i>mi, vi, y, i</i>	<i>mivi, myvy</i>	<i>minheu, minneu, inneu</i>
2 <i>ti, di, dy</i>	<i>tidy, tydi, dydy</i>	<i>titheu, ditheu</i>
3m <i>ef</i>	<i>efo</i>	<i>ynteu</i>
3f <i>hi, hy</i>	<i>hihi</i>	<i>hitheu</i>
1pl. <i>ni, ny</i>	<i>nini, nyny</i>	<i>ninheu, ninneu</i>
2pl. <i>chwi</i>	<i>chwichwi</i>	<i>chwitheu</i>
3pl. <i>hwy, wy, wynt</i>	<i>(h)wyntwy</i>	<i>(h)wynteu</i>

Emfatičke zamjenice naglašavaju lice na koje se odnose: *mivi* se često može prevesti kao 'ja, doista!'; konjunktne zamjenice imaju dodatno kontrastivno značenje: *minheu* 'ja (za razliku od tebe, ili nekoga drugoga)', ili pak konjunktno značenje *titheu* 'ti također, i ti'.

Lične su zamjenice u velškome podudarne staroirskima: 1sg. srvelš. i stvelš. *mi* < **mē* (stir. *mē*)³, 2sg. srvelš. i stvelš. *ti* < **tuH* (stir. *tú*), 3sg. m. stvelš. *em* > srvelš. *ef* (stir. *é*), 1 pl. srvelš. i stvelš. *ni* < **snē* (stir. *sní*), 2pl. stvelš. *hui* > srvelš. *chwi* < **swē* (stir. *sí, sib*), 3pl. srvelš. *wynt* < **ēnt-* (stir. *é*).

B) OBJEKTNE

§25 Objektne se zamjenice infigiraju između nekih naglašanih riječi ili čestica, i glagola:

1. <i>-m-</i>
2. <i>-th-</i>
3. <i>-s-, -e-</i>
1.pl. <i>-n-</i>
2.pl. <i>-ch-</i>
3.pl. <i>-s-, -e-</i>

³ U stvelš. je samoglasnik vjerojatno postao analogijom prema 2sg. *ti*, gdje je pravilan.

U 3sg. i 3pl. *-e-* dolazi iza *tra* "dok" i *a* "koji" (rel. čestica): *minheu a'e kymmeraf 'ja* 'ću to prihvatiti' (PPD 13.12).

Objektne zamjenice dolaze iza negacija *ny*, *na*, iza čestica *y*, *yt*, *ry*, *neu*, iza upitne čestice *a* i relativne čestice *a*, te iza nekih veznika.

Zamjenice 3. lica potpuno se stapaju s česticom *y*: *Lyma wyd y kyffy* 'evo kako ćeš to steći'.

C) POSVOJNE ZAMJENICE

SG.	PL.
1. <i>vy</i> , <i>vyn</i> , <i>-m</i>	<i>an</i> , <i>yn</i> , <i>-n</i>
2. <i>dy</i> , <i>-th</i>	<i>ach</i> , <i>ych</i> , <i>-ch</i>
3. <i>y</i> , <i>-e</i> , <i>-y</i>	<i>eu</i> , <i>y</i> , <i>-e</i> , <i>-y</i>

Posvojne zamjenice uz glagolsku imenicu imaju značenje objekta: *y garu* 'voljeti ga'; *a da gennyf dy welet ti* (PPD 9.21) 'drago mi je vidjeti te', dosl. 'dobro je sa mnom tvoje viđenje'.

Posvojne zamjenice podudarne su staroirskima, usp. srvelš. *y* 'njegov' = stir. *a^c* < *esyō, srvelš. *y* 'njezin' (stir. *a*) < *esyās.

D) POKAZNE ZAMJENICE

§26 Pokazne zamjenice pokazuju opreku između bliže i dalje pokaznosti: bliža se pokaznost odnosi na govornika, dalja na sferu udaljenu od govornika.

"Ovaj, taj"			
<i>hwnn</i> m.	<i>honn</i> f.	<i>hynn</i> n. (samo predikativno)	pl. <i>hynn</i>
"Onaj"			
<i>hwnnw</i> m.	<i>honno</i> f.	<i>hynny</i> n. (samo predikativno)	pl. <i>hynny</i>

Srvelš. pokazne zamjenice *hwnn* (stvelš. *hinn*), *honn*, *hynn* odgovaraju stir. enklitičkoj pokaznoj zamjenici *-sin* 'ovaj, taj' (< kelt. *sindo-).

§27 *Sef* znači 'evo', a upotrebljava se tako da neki dio rečenice istakne kao temu (*topic*): *Sef a gahat yn y kynghor, rodi Branwen y Vatholwch* 'Evo što je odlučio savjet: dati Branwen Matholwchu', ili: 'Savjet je odlučio to, da se Branwen da Matholwchu' (BVL 22.22); *Sef lliw oed arnunt, clærwyn llathreit* 'Evo koja je boja bila na njima: sjajno bijela', ili: 'Boja koja je bila na njima bila je sjajno bijela' (PPD 1.20-21).

E) UPITNE ZAMJENICE

§28 Upitne zamjenice ne razlikuju rod. Osnovna je razlika između a) imeničkih zamjenica, b) pridjevskih, i c) priložnih:

a) imeničke *pwy* 'tko', *pa* 'što':

Mi a wnn, pwy wyt ti 'ja znam tko si ti' (PPD 2.3-4).

Pa darvu... Garadawc vab Bran? 'Što se dogodilo Caradawcu, Branovu sinu?' (BVL 33.25-26).

U nekim se kontekstima, osobito u kasnijem srednjovekovskom, *pwy* upotrebljava i za neživo: *pwy enw dy vab dy?* 'što je ime tvojega sina?' = 'koje je ime tvojemu sinu'.

Zamjenica *pwy* potpuno odgovara stir. *cía* 'tko' < kelt. *k^wēs < ie. *k^wey̯s (usp. lat. *quis*).

b) pridjevske: *pa* (*py*) 'koji, koja, koje'; *pet* 'koliko', *pieu* 'čiji':

Pa ansyberwyt... a weleist ti arnaf i? 'kakvu si nepristojnost vidio na meni?' (PPD 2.7-8).

Pieu y niuer y llongeu 'čije je to mnoštvo brodova?' (BVL 22.5); *pieu* se sintaktički ponaša kao glagolski oblik s kopulom; može se dakle prevesti kao 'čiji je'.

Zamjeničko *pa* često se kombinira s različitim imenicama, te tako izražava složena upitna značenja, npr. *pa delw* 'kako, na koji način', *pa amser* 'kada, u koje vrijeme', itd. *Pa beth* 'koja stvar' obično znači 'što?'; *beth* se često upotrebljava i bez *pa*, npr. *beth a wnant hwy yma?* 'što oni ovdje rade?' (BVL 23.8-9).

c) priložne: *paham* 'zašto', *pan* 'odakle',

Paham y kymerwn nineu hynny? 'Zašto da to trpimo?' (MVL 40.10).

Pan doy di? 'odakle dolaziš?' (PPD 9.19).

OSTALI ZAMJENIČKI OBLICI:

§29 Slijede preostali zamjenički oblici u srednjovekovskom:

y lleill, y llall, y neill 'drugi, jedan (od dvojice)':

y neill or gweisson... y llall 'jedan od momaka... drugi...' (PPD 21.10-12).

un 'neki, netko' (često se upotrebljava kao neodređeni član):

ac e rodes un idi teir keinyauc 'i netko joj je dao tri novčića'

hun 'osobno, sam'; upotrebljava se iza iza posvojnih zamjenica:

minneu vy hun yn kael ymlad a Phryderi 'sam ću se boriti s Pryderijem' (MVM 53.17-18)

ryw 'nešto, neki, nekakav':

y mae yno ryw ystyr hut 'ima u tome neki tajni smisao' (PPD 8.1)

pawb 'svatko, svi':

y heb pawb 'svi su rekli' (PPD 19.16)

pob 'svaki, svaka, svako':

A phob nos calan mei y moei 'i svake noći prvoga svibnja ona bi se oždrijebila' (PPD 16.17-18).

neb 'neki, neka, neko':

A neb ny dihengis odyno namyn ef ae wreic 'i nitko nije odatle pobjegao osim njega i njegove žene' (BVL 26.33-34).

y lall < kelt. *alalyos (stir. *araile, aile* 'drugi') < ie. *alyo- (lat. *alius*); *pawb* < kelt. *k^wāk^wos (stir. *cách* 'svatko') < ie. *k^wo-h₃ek^wo- (stsl. *kakъ* 'kakav'); *pob* je izvorno samo nenaglašeni oblik iste zamjenice (stir. *cach*); *neb* < *nek^wo- (stir. *nech* 'netko').

ZAMJENIČKI PRIJEDLOZI

§30 Prijedlozi se u velškom, kao i u irskom, sprežu po licima, ako ne stoje uz imenicu.

sg.	pl.
<i>am 'o'</i>	
1. <i>amdanaf, ymdanaf</i>	<i>amdanam</i>
2. <i>ymdanat</i>	<i>amdanawch</i>
3. m. <i>amdanaw, ymdanaw</i>	
f. <i>ymdeni, amdanei</i>	<i>amdanunt, ymdanunt</i>
<i>ar 'na'</i>	
1. <i>arnaf</i>	<i>arnam</i>
2. <i>arnat</i>	<i>arnawch, arnoch</i>
3. m. <i>arnaw</i>	<i>arnunt, arnynt</i>
f. <i>arnei, arni</i>	
<i>o 'od'</i>	
1. <i>ohonaf, ohanaf</i>	<i>ohonam, ohonom</i>
2. <i>ohonat</i>	<i>ohonawch</i>
3. m. <i>ohonaw</i>	
f. <i>oheni, ohoni</i>	<i>ohonu, ohonunt</i>
<i>rwng 'između'</i>	
1. <i>ryngof</i>	<i>yrynghom</i>
2. <i>ryngot</i>	<i>ryngoch</i>
3. m. <i>ryngtaw, rynghaw</i>	<i>ryngdunt, ryndynt</i>
f. <i>ryngthi</i>	
<i>tan, dan 'ispod'</i>	
1. <i>adanaf</i>	<i>ydanam</i>
2. <i>adanot</i>	<i>adanoch</i>
3. m. <i>ydanaw</i>	<i>adanunt</i>
f. <i>deni, adanei</i>	
<i>gan 's'</i>	
1. <i>genhyf, gennyf</i>	<i>genhym, gennyn</i>
2. <i>genhyt, gennyt</i>	<i>genhwch, gennwch</i>
3. m. <i>gentaw, gantaw</i>	<i>ganthud, ganthu</i>
f. <i>genthi, genti</i>	

Zamjenice koje se sprežu po licima ("zamjениčki prijedlozi") postoje i u staroirskome, no sama je konjugacija različita, usp. stir. *form, fort, fair* 'na meni, na tebi, na njemu' s velš. oblicima *arnaf, arnat, arnaw* (u velškom je između prijedloga i izvorne zamjenice umetnut element *-na-, usp. stvelš. *guor* 'na' < kelt. *wor- < ie. *upor-).

BROJEVI

§31 Brojevi se dijele na glavne i redne.

	glavni	redni
1	<i>un</i> m. <i>un</i> ^(L) f.	<i>kyntaf</i>
2	<i>deu</i> ^(L) m. <i>dwy</i> ^(L) f.	<i>eil</i>
3	<i>tri</i> ^(S) m. <i>teir</i> ^(L) f.	<i>trydyd</i> m. <i>tryded</i> f.
4	<i>pedwar</i> m. <i>pedeir</i> ^(L) f.	<i>pedweryd</i> m. <i>pedwyred</i> f.
5	<i>pum</i> (<i>p</i>) ^(N) , <i>pym</i> (<i>p</i>) ^(N)	<i>pymhet</i>
6	<i>chwe</i> (<i>ch</i>) ^(S)	<i>chwechet</i>
7	<i>seith</i> ^(N)	<i>seithuet</i>
8	<i>wyth</i> ^(N)	<i>wythuet</i>
9	<i>naw</i> ^(N)	<i>nawuet</i>
10	<i>dec</i> ^(N) , <i>deg</i> ^(N)	<i>decuet</i>
20	<i>ugein</i> (<i>t</i>)	<i>ugeinuet</i>
100	<i>can</i> (<i>t</i>)	<i>canuet</i>
1000	<i>mil</i>	

(L) - lenicija, (N) - nazalizacija, (S) -spirantizacija

Svi su navedeni brojevi naslijeđeni iz keltskoga i indoeuropskoga, jedino je *mil* posuđenica iz latinskoga (lat. pl. *milia*, usp. i stir. *míle*). Keltski su glavni brojevi *oynos (stir. *óen*), *d(w)āw (stir. *da*, *dá*), *trīs (stir. *trí*), *k^wetwores (stir. *cethir*), *k^wenk^we (stir. *cóic*), *swexs (stir. *sé*), *sexten (stir. *secht*), *oxto (stir. *ocht*), *nowen (stir. *noí*), *deken (stir. *deich*), *wigentī (stir. *fichit*), *kanten (stir. *cét*). Sufiks za tvorbu rednih brojeva u keltskom je *-(m)eto-, usp. gal. *oxtumetos* 'osmi', stir. *sechtmad* 'sedmi'.

Brojevi od 11 do 19 konstruiraju se s prijedlogom *ar*: *pump ar dec* '15', *unuet ar dec* 'jedanaesti'; postoje i oblici *pymthec* '15', *undec* '11', *undecuet* 'jedanaesti'

Brojevi od 20 na više tvore se pomoću umnožaka broja 20: *un ar hugeint* '21', *pymthec ar hugeint* '35'; sustav je, dakle, vigezimalan.

§32 Redni brojevi s prijedlogom *ar* i posvojnomo zamjenicom ulaze u osobitu konstrukciju: *Mi a af ar vyn deudecuet* dosl. 'ja ću ići na svojem dvanaestomu' znači zapravo 'ja ću ići s jedanaesticom'.

§33 Redni broj *n* uz imenicu *X* može značiti i "jedan od *n* X-eva", kao i u irskom: *Branwen, Verch Lyr... yn tryded prif-riein yr ynys honn* "Branwen, kći Llyra... jedna od tri velike kraljice ovoga otoka" (doslovno: "treća kraljica").

Iza brojeva upotrebljava se u srvelš. imenica u jednini, koja je podrijetlom ponekad postala od prakeltskoga duala (koji je još očuvan u staroirskom): usp. *dwā makk^wā 'dva sina' (stir. *dá macc*) > srvelš. *deu vab* (pl. glasi *meib*).

GLAGOL

§34 Srednjovelški glagol ima 2 broja: jedninu i množinu.

§35 Srednjovelški glagol ima 4 vremena: prezent/futur, preterit, imperfekt i pluskvamperfekt.

§36 Srednjovelški glagol ima 5 glagolskih načina: indikativ, imperativ, kondicional (= imperfekt), konj. prezenta i konj. preterita.

§37 Postoje i 2 stanja: aktiv i mediopasiv; mediopasiv se može tvoriti i od neprelaznih glagola. Mediopasiv ima samo oblike 3. lica, iste za jedninu i množinu (v. §39); kao u staroirskom, u ostalim se licima konstruira s objektnim zamjenicama: *ny-n-cerir* 'mi nismo voljeni', *ny-ch-cerir* 'vi niste voljeni'. Može se tvoriti i od neprelaznih glagola, te ima bezlično značenje:

yd aethpwyt *y Iwerdon*
 č. ići.pas.3sg.pret. u Irska
 (BVL 34.26)

"Išlo se u Irsku"

§38 Postoje 3 glagolske osnove: prezenta, preterita, konjunktiva (+ osnova glagolske imenice i osnova pasivnog preterita).

Osnova preterita = K + *-as(s)-*, usp. *caru* 'voljeti', pret. *caras*, *rydhau* 'osloboditi', pret. *rydhawd*, 1pl. *rydhassam*, itd. Sufiks *-as-* kod nekih se glagola ne pojavljuje.

Osnova konjunktiva = K + *-h-*: usp. *caru* 'voljeti', konj. *car(h)o*, *tyvu* 'rasti', konj. *tyffo*, *llad* 'ubiti', konj. *llatho*, *credu* 'vjerovati', konj. *cretto*, *caffael* 'dobiti', konj. *caffo*

Sufiks *-h-* za tvorbu osnove konjunktiva podudaran je sigmatskom sufiksu *-s-* za tvorbu s-konjunktiva i s-futura u staroirskom, npr. stir. *geiss* 'molio bi' < *g^whedh-s-ti.

Imperativ ima posebnu negaciju, *na*.

§39 Nastavci:

prezenta <i>-af, -i, -0, -wn, -wch, -ant</i> imperfekta <i>-wn, -ut, -ei, -em, -ewch, -ynt</i> preterita <i>-i-, -t, -0 (-awd, -a-, -i-, -wy-), -am, -awch, -ant</i> konjunktiva <i>-wyf, -ych, -wy (-o), -om, -och, wynt (-ont)</i>

Pasiv ima posebne oblike samo za 3. l. u svim načinima i vremenima. Oznaka mu je *-r* u prezentu i konjunktivu prezenta, *-t* u ostalim načinima i vremenima⁴.

⁴ U starovelškom se razlikuje apsolutni oblik *-tor* (*cephitor* 'dobiva se') od konjunktivnog *-ir* (*rincir* 'treba').

Srednjovelški su prezentski glagolski nastavci mješavina apsolutnih i konjunktnih nastavaka koji se mogu pretpostaviti za pra-otočnokeltski; u pravilu, nastavci 3. l. sg. čuvaju konjunktni oblik (*-e-t), no u starovelškom ima i tragova apsolutnih nastavaka (*-e-ti), usp. stvelš. *prinit* 'kupuje', *retit* 'trči' < *reteti (stir. *rethid*).

U 1sg. prezenta nastavak *-af* u stvelš. glasi *-am* (*coilam* 'vjerujem') < *ā-mi (usp. stir. *canaimm* 'pjevam').

U 2sg. prez. *-i* < stvelš. *-i(d)* (stvelš. *chepi* 'nalaziš') < *-Vi (stir. *canai* 'pjevaš').

U 3pl. prez. *-ant* < stvelš. *-ant, -int* (stvelš. *nertheint* 'prisiljavaju') < *-ānti, *-enti (stir. *canait* 'pjevaju').

§40 U izjavnim rečenicama ispred glagola stoji čestica *y(d)*, *y(t)*: *y deuei y kythreul* 'vrag je dolazio'.

U zapovijednim, upitnim, i negiranim rečenicama *y(d)* se izostavlja: *a wely di* 'vidiš li?', *ny welas* 'nije vidio'; također se izostavlja iza relativne čestice *a* i iza nekih veznika: *ef a doeth* 'on je (taj koji je) došao'; *o gwely* 'ako vidiš'.

Podrijetlo čestice *yd* nije razjašnjeno; E. Hamp (1979) izvodi je iz dvije aglutinirane ie. čestice, *i-dhe.

§41 Glagolske imenice obično su jednake korijenu glagola:

ammeu 'sumnja, sumnjati', *diodef* 'patnja, patiti', *galw* 'zov, zvati', *llad* 'ubojstvo, ubijati';

Neke glagolske imenice tvore se sufiksima:

(1) *-i*: *cyvod-i* 'ustati', *erch-i* 'pitati', *meneg-i* 'pokazati, ispričati', *per-i* 'uzrokovati';

(2) *-u*: *can-u* 'pjevati', *gall-u* 'moći', *pryn-u* 'kupiti',

(3) *-aw*: *gwisg-aw* 'obučiti', *medyly-aw* 'misliti';

Postoje i drugi sufiksi (*-et*: *cerdet* 'ići', *yvet* 'piti'; *-el*: *caffael* 'dobiti, gadael 'dopustiti', itd.).

Za povijesnu tvorbu glagolskih imenica u velškom i drugim britskim jezicima v. Schumacher 1998.

Glagolske imenice mogu zamijeniti cijelu rečenicu; imenica uz glagolsku imenicu ima značenje objekta ("genitiv objektni"), nikada subjekta. Subjekt se izriče prijedlogom *o* 'od':

goresgyn *o Gasswallawn vab Beli Ynys y Kedyrn*
osvojiti(vn.) od C. sin B. Otok čl. Moćni.pl.
(BVL 33.25)

"Casswallawnovo osvajanje Otoka Moćnih = Casswallawn sin Belija osvojio je Otok Moćnih"

Često u rečenici stoji samo jedan lični glagol, a sve druge glagole zamjenjuje glagolska imenica (VN):

Gwedy daruot yr seith wyr... cladu penn Bendigeit Uran...
poslije dogoditi se.VN čl. 7 čovjek.pl sjeći.VN glava blaženi Bran

edrych a wnaeth Manawydan ar y dref yn Llundain...
gledati.VN č. činiti.pret.3sg. Manawydan prema čl. grad čl. London

a dodi ucheneit uawr
i doći.VN tuga velik.f.

a chymryt diruawr alar a hiraeth yndaw
i (ob)uzeti.VN vrlo.velik bol i čežnja na.3sg.m.
(MVL 1-6)

"Pošto se dogodilo da su (ona) sedmorica ljudi odsjekli glavu Blaženoga Brana, Manawydan je pogledao prema gradu Londonu i došla (mu) je velika tuga, i obuzela ga je vrlo velika bol i čežnja."

§42 Particip pasivnog preterita tvori se sufiksom *-edic*: *arueu y gwyr llad-edic* 'oružje ubijenih ljudi'. Particip se ne slaže u rodu i broju.

Gwled darparedic oed udunt
gozba(f.) pripremljen biti.3sg.pret. za.3pl.
"Gozba je bila pripremljena za njih" (MVL 37.6)

Gerundiv se tvori sufiksom *-adwy*: *nyt credadwy* 'to nije za vjerovati'.

UPOTREBA VREMENA I NAČINA

§43 Prezent se upotrebljava i za izricanje budućnosti: *y gyt y kerdown odyma* 'zajedno ćemo otići odavde' (PPD 14.10). Može se upotrijebiti i kao historijski prezent.

Neki su autori tvrdili (v. Morris Jones 1913: 323) da prezentski nastavci *-hyt*, *-hit* i *-hawt* u 3sg. prezenta dolaze isključivo u futurskom značenju, i odražavaju trag futura na **-āsa-ti* u ranom srednjevelškom. Premda ta pretpostavka ostaje spornom, čini se da postoje uvjerljivija objašnjenja spomenutih nastavaka, te da u velškome nema neposrednih tragova futurskih tvorbi (Schumacher 1995).

§44 Imperfekt označuje trajnu radnju u prošlosti, katkada radnju koja se redovito običavala vršiti u prošlosti (konsuetudinal): *a phob nos Calan mei y moei* 'svake se noći prvoga Svibnja (ona) običavala oždrijebiti' (PPD 16.18). Imperfekt se upotrebljava i kao kondicional (oblici se ne razlikuju). Kao kondicional, imperfekt se upotrebljava u pogodbenim rečenicama.

§45 Preterit je najčešće prošlo vrijeme; pluskvamperfekt se upotrebljava za radnju koja je prethodila radnji u prošlosti: *o'r a welsei ef o helgwn y byt, ny welsei cwn un lliw ac wynt* 'od svih pasa na svijetu koje je bio vidio, nije vidio pse takve boje (poput njih)' (PPD 1.19-20).

Srednjevelški preterit odgovara staroirskom s-preteritu; rijetki su oblici redupliciranoga preterita (od ie. perfekta), npr. *cigleu* 'čuo sam' < *ku-k'low- (stir. *-cúala*).

§46 Konjunktiv se obično upotrebljava u zavisnim rečenicama, kada vršenje radnje nije sigurno (ili kad je samo moguće): *ni wnn i neb a'e gwypo* 'ne znam nikoga tko bi to znao (*gwypo*)'. Uvijek se upotrebljava iza nekih veznika, npr. iza *cyn* 'iako':

<i>a chyn gwnel</i>	<i>gameu it...</i>	<i>ny buost</i>	<i>ti hawlwr tir</i>
i iako činiti.konj.prez.3sg.	zlo.pl. k.2sg.	ne biti.pret.2sg.	ti tražilac zemlja

(MVL 10-11)

"i iako ti je on učinio zla, ti nisi bio tražilac zemlje (= ti nisi tražio zemlju)"

Konjunktiv se može upotrijebiti i adhortativno (za poticaj): *A dyvot a wnelych genhyf* 'I dođi sa mnom'.

PARADIGME PRAVILNIH GLAGOLA

§47 U srednjevelškom postoji samo jedna, pravilna konjugacija; svi se glagoli, koji odstupaju od konjugacijskog obrasca te konjugacije, mogu smatrati nepravilnima.

caru "voljeti"

PREZENT I FUTUR

sg.	pl.
1. <i>car-af</i>	<i>car-wn</i>
2. <i>cer-i, cer-y</i>	<i>cer-wch</i>
3. <i>car</i>	<i>car-ant</i>
pasiv <i>cer-ir</i>	

IMPERFEKT (I KONDICIONAL): osnova prezenta + nastavci imperfekta

sg.	pl.
1. <i>car-wn</i>	<i>car-em</i>
2. <i>car-ut</i>	<i>car-et</i>
3. <i>car-ei</i>	<i>cer-ynt</i>
pasiv <i>cer-it</i>	

PRETERIT: osnova preterita + nastavci preterita

1. <i>cereis</i>	<i>carass-am</i>
2. <i>cereis-t</i>	<i>carass-awch</i>
3. <i>cer-ei</i>	<i>carass-ant</i>
pasiv <i>car-at</i>	

PLUSKVAMPERFEKT: osnova preterita + nastavci imperfekta

1. <i>carass-wn</i>	
2. <i>carass-ut</i>	
3. <i>carass-ei</i>	
pasiv <i>carass-it</i>	

IMPERATIV: korijen + nastavci imperativa

1.	<i>car-wn</i>
2. <i>car</i>	<i>car-wch</i>
3. <i>caret</i>	<i>car-ent</i>

KONJUNKTIV PREZENTA: osnova konjunktiva + nastavci konjunktiva

1. <i>carh-wyf</i>	<i>carh-om</i>
2. <i>cerh-ych</i>	<i>carh-och</i>
3. <i>carh-wy, carh-o</i>	<i>carh-wynt, carh-ont</i>
pasiv <i>carh-er</i>	

KONJUNKTIV PRETERITA: osnova konjunktiva + nastavci imperfekta

1. <i>carh-wn</i>	<i>carh-em</i>
2. <i>carh-ut</i>	<i>carh-ewch</i>
3. <i>carh-ei</i>	<i>carh-ynt</i>
pasiv <i>cerh-it</i>	

PERIFRASTIČNE KONSTRUKCIJE

Kopula se može povezati s glagolskom imenicom i prijedlogom u perifraستیčne konstrukcije za izricanje a) durativa i b) perfekta.

a) durativ se izriče formulom: *yd + cop. + y(n) + vn.* (glagolska imenica)

<i>Yn hela</i>	<i>yd oedwn</i>	<i>yn Iwerdon dydgueith</i>
prep. loviti (vn.)	č. cop.3sg.ipf.	prep. Irska jednog.dana
(BVL 25.33)		

"Jednoga dana bio sam u lovu u Irskoj" / "Jednoga sam dana lovio u Irskoj"

<i>A pha rywweith, arglwyd, yd wyt</i>	<i>yn y</i>	<i>wneuthur?</i>
i koja stvar	gospodin č. cop.2sg.prez.	prep. obj.zamj. činiti(vn.)
(MVL 45.32-33)		

"A što ti to radiš, gospodine?"

b) perfekt ima značenje gotovosti u prezentu, a izriče se formulom: *yd + cop. + wedy + vn.*

<i>Y mae</i>	<i>gwedy mynet</i>	<i>gyd a Gwenhwyvar y hystavell</i>
č. cop.3sg.prez.	prep. ići (vn.)	prep. i G. prep. soba
(Evans 111)		

"Otišla je (već) s Gviniver u sobu".

KOPULA

§48 U srednjovelškom postoji samo jedan glagol sa značenjem "biti"; nema razlike između kopule i supstantivnoga glagola.

bot, bod 'biti'

PREZENT

sg.	pl.
1. <i>wyf, oef</i>	<i>ym</i>
2. <i>wyt</i>	<i>ych</i>
3. <i>yw, mae, oes</i>	<i>ynt, maent</i>

mediopasiv: *ys* (prevodi se u značenju 'ima')

Oblik *mae* često znači "gdje je?": "*Mae, heb hi, dy gedymdeith ti ath gwn?*" (MVL 41.26) "Gdje je, reče ona, tvoj prijatelj i tvoji psi?"

Podrijetlom se oblik *mae* sastoji od okamenjenog lokativa jednine imenice *magos 'polje' > velš. *ma* 'mjesto' i kopule *est(i): *mages-est > *maes > *mae* (Hamp 1985).

Oblik *yssydd* ima relativno značenje (prevodi se odnosnom konstrukcijom 'koji (koja, koje) je').

Podudarni oblik u staroirskom glasi *as* < kelt. *esti-yo- (gdje je *yo- osnova ie. odnosne zamjenice).

Kopula ima i osobit konsuetudinalni prezent, koji služi i kao futur:

1. <i>bydaf</i>	<i>bydwn</i>
2. <i>bydy</i>	<i>bydwch</i>
3. <i>byd, bit</i>	<i>bydant, bwyant, bint</i>

IMPERFEKT

1. <i>oedwn</i>	<i>oedem</i>
2. <i>oedut</i>	<i>oedewch</i>
3. <i>oed</i>	<i>oedynt</i>

PRETERIT

1. <i>buum, bum</i>	<i>buam</i>
2. <i>buost</i>	<i>buawch</i>
3. <i>bu</i>	<i>buant, buont</i>

KONJUNKTIV PREZENTA

1. <i>bwyf, bof</i>	<i>bom</i>
2. <i>bych, bwyr</i>	<i>boch</i>
3. <i>bo, boet</i>	<i>bont, bon, bwynt</i>

KONJUNKTIV PRETERITA

1. <i>bewn</i>	<i>beym</i>
2. <i>beut, behut</i>	<i>?bewch</i>
3. <i>bei, pei</i>	<i>beynt</i>

IMPERATIV

2. sg. *byd*, 3. sg. *bit, boet, poet*, 1. pl. *bydwn*, 2. pl. *bydwch*, 3. pl. *boent, bint, bwynt*

NEPRAVILNI GLAGOLI

§49 Slijedi izbor najčešćih nepravilnih glagola:

gwneuthur 'činiti'

PREZENT

sg.	pl.
1. <i>gwnaf</i>	<i>gwnawn</i>
2. <i>gwney</i>	<i>gwnewch</i>
3. <i>gwna</i>	<i>gwnant</i>

pasiv *gwneir*

IMPERFEKT I KONDICIONAL

sg.	pl.
1. <i>gwnawn</i>	<i>gwnaem</i>
2. <i>gwnaut</i>	<i>gwnaewch</i>
3. <i>gwnaei</i>	<i>gwnaent</i>

pasiv: *gwneit*

PRETERIT

sg.	pl.	sg.	pl.
1. <i>gorugum</i>	<i>gorugam</i>	<i>gwneuthum</i>	<i>gwnaetham</i>
2. <i>gorugost</i>		<i>gwnaethost</i>	<i>gwnaethawch</i>
3. <i>goruc</i>	<i>gorugant</i>	<i>gwnaeth</i>	<i>gwnaethant</i>

pasiv: *gorucpwynt*

IMPERATIV

gwna

gwybot 'znati'

PREZENT

sg.	pl.
1. <i>gwnn</i>	<i>gwdam</i>
2. <i>gwydost</i>	<i>gwydawch</i>
3. <i>gwyr</i>	<i>gwydant</i>

pasiv: *gwys*

Oblik *gwyr* ostatak je keltske (i indoeuropske) deponentne konjugacije u srednjevelškom, usp. stir. *rofitir* 'zna'.

IMPERFEKT

1. *gwydwn* *gwydem*
2. *gwydut*
3. *gwydat* *gwydynt*

ITERATIVNI PREZENT / FUTUR

1. *gwybydaf*
2. *gwybydy* *gwybydwch*
3. *gwybyd* *gwybydant*

PRETERIT

1. *gwybuum*
2. *gwybuost*
3. *gwybu* *gwybuant*

IMPERATIV 2sg. *gwybyd*

dyvot 'doći'

PREZENT

sg.	pl.
1. <i>deuaf</i>	<i>deuwn, down</i>
2. <i>deuy, doy</i>	<i>deuwch</i>
3. <i>daw</i>	<i>deuant, doant</i>

PRETERIT

sg.	pl.	sg.	pl.
1. <i>deuthum</i>	<i>doetham</i>		<i>dybuant</i>
2. <i>deuthost</i>	<i>doethawch</i>	<i>dyvuost</i>	
3. <i>doeth</i>	<i>deuthant</i>	<i>dybu, dyvu</i>	<i>dybuant, dyvuant</i>

IMPERATIV 2sg. *dyret, dabre*

KONJUNKTIV PREZENTA

Ovaj glagol tvori supletivne oblike konj. prezenta od osnove *del(h)*- (1sg. *delhwyf*, 2. sg. *delhych*, 3sg. *del*, itd.).

mynet 'ići'

PREZENT

sg.	pl.
1. <i>af</i>	<i>awn</i>
2. <i>ey</i>	<i>ewch</i>
3. <i>agit, eyt</i>	<i>aant, ant</i>

mediopasiv: *eir*

PRETERIT

sg.	pl.
1. <i>eithum</i>	<i>aetham</i>
2. <i>aethost</i>	<i>aethawch</i>
3. <i>aeth</i>	<i>aethont</i>

mediopasiv: *aethpwyt*

KONJUNKTIV PREZENTA

sg.	pl.
1. <i>el(h)wyf</i>	<i>el(h)om</i>
2. <i>el(h)ych</i>	<i>el(h)och</i>
3. <i>el</i>	<i>el(h)wynt</i>

mediopasiv: *elher*

IMPERATIV: 2sg. *dos*, 3sg. *aet*, 1pl. *awn*, 2pl. *ewch*, 3pl. *aent*.

rodi 'dati'

Kod ovog glagola smjenjuju se oblici s *rod-* i *ro-*: 2sg. prez. *rody, roy*, imperativ *ro*, preterit *rodeis / roesum rodes / roes*

caffael, cael 'uzeti'

Kod ovog se glagola smjenjuje osnova *caff-* i *cei-*: prez. *caffaf / caf, ceffy / cehy, ceiff / cey*.

heb 'reći'

Ovaj glagol ima samo preteritalni oblik *heb* 3sg. = 3pl.

Malobrojni glagoli u preteritu imaju očuvan prijevoj, npr. prezent *gwarded* 'trči' < *wo-ret- (stir. *rethid*), preterit *gwarawd* < *wo-rāt- (stir. *ráith*), ili prez. *dywed* 'kaže': pret. *dywawd*.

SINTAKSA

RED RIJEČI

§50 Uobičajeni je poredak riječi u poeziji V S O:

Cyrhasant wŷr din 'ljudi su napali tvrđavu'

U prozi je učestaliji poredak S V O:

Gwŷr a gyrhasant din 'ljudi su napali tvrđavu'

Taj je poredak zapravo topikalizirana konstrukcija u kojoj je subjekt ujedno i tema rečenice (v. §58).

Ako je neki dio rečenice osobito istaknut, može doći na početak rečenice:

yn lletratta arnaf y keueis i ef, a chyfreith lleidyr a wnaŷ inheu ac ef: y grogi
(MVL: 45.21-22)

"Uhvatio sam ga kako krade od mene i kaznit ću ga kaznom za krađu, vješanjem", dosl. "U krađi od mene sam ga uhvatio, i kaznu kradljivaca ću mu učiniti: vješanje"

Dalji objekt stoji iza direktnog objekta:

ac y rodes y peir y minheu
i č. dati.3sg.pret. čl. kotao prep. ja
(BVL 27.1-2)

"I dao mi je kotao"

§51 Kopula slijedi iza predikata: Cop. Pred. S: *Lunet wyf i* 'ja sam Lunet'

U upitnim, zapovijednim i negiranim rečenicama s kopulom poredak je Pred. Cop.: *a wyt uorwyn di* 'jesi li djevica?' (MVM 56.11); *a vo penn bit bont* 'neka onaj tko je glava bude most' (BVL 29.33).

§52 Pridjevi stoje iza imenica (N-Adj.): *dyn doeth* 'mudar čovjek'; neki osobito česti pridjevi stoje ispred imenica (Adj.-N), koje leniraju; u takvoj konstrukciji imenica često modificira značenje pridjeva: *bychan y gorff* 'maloga tijela'.

RELATIVNA REČENICA

§53 Relativna rečenica stoji iza imenice na koju se odnosi: N - Rel: *afal a gwypodd* 'jabuka koja je pala'

Relativna se rečenica konstruira s česticom *a*: *pechodeu a gyffeser* 'grijesi koji se ispovijedaju'.

Uz glagole govorenja (*verba dicendi*) često se upotrebljava relativna rečenica:

ac a wnn, mi ae managaf yti
 i rel.č. znati.1sg.prez. ja č+obj.zamj. pričati.1sg.prez. k.3sg.m.
 "I ispričat ću ti što znam"
 (BVL 25.32)

Ako se relativizira posvojni odnos, iza *a* slijedi čitav posvojni izraz (s posvojnim zamjenicama i glavom relativne konstrukcije):

mab teir-blwyd, a vei vawr y dwf
 dječak 3-godine rel.č. biti.ipf.3sg. velik čl. rast
 (PPD 17.23)

"dječak od tri godine, čiji je rast bio velik (velikoga rasta)", doslovno 'takav da je velik bio njegov rast'.

Čestica *a* može se izostaviti ispred oblika glagola 'biti': *sef ymdidan vu* 'evo razgovora koji je bio'.

Negacija u relativnoj rečenici je *ny*:

pechodeu ny wneler yr eilweith
 grijeh.pl. ne činiti.prez.pas. čl. drugi.put

'grijevovi koje se ne čini drugi puta'.

POGODBENE REČENICE

§54 Pogodbene se rečenice uvode veznikom *o(t)* 'ako'; u njima obično stoji indikativ:

ot oed mawr ef, mwy dwyweith oied y wreic noc ef
 ako cop.3sg.pret. velik on velik.komp. dvaput cop. čl. žena prep. on
 (BVL 26.2-3)

"Ako je on bio velik, (njegova) je žena bila dvaput veća od njega"

UZROČNE REČENICE

§55 Uzročne se rečenice uvode veznikom *can* (s negacijom *cany*):

Kynhevi a oruc Pwyll, cany bu attep a rodassei
 šutnja č. činiti.pret.3sg. P. jer.ne cop.3sg.pret. odgovor rel.č. dati.plpf.3sg.
 (PPD 10.31)

"Pwyll je šutio, jer nije bilo odgovora koji bi dao"

NAMJERNO-POSLJEDIČNE REČENICE

§56 Namjerno-posljedične rečenice uvode se veznikom *val*:

par *weithon wahard* *y longeu ar ysgraffeu ar corygeu*,
narediti.ipv.2sg. odmah zabraniti(vn.) čl. brod.pl. i+čl. barka.pl. i+čl. čun.pl

val nat el *neb* *y Gymry*
da ne ići.konj.3sg. netko u Wales
(BVL 27.33-34)

"Zabrani odmah brodove, barke i čunove, da tkogod ne bi otišao u Wales"

VREMENSKE REČENICE

§57 Vremenske se rečenice uvode veznicima *yny* 'dok', *tra* 'dok (god)', *pan* 'kada', imenicom *amser* 'vrijeme' upotrijebljenom kao veznik, itd.

ac yd arhoes *ef, yny vyd* *y pleit hayarn yn wenn*
i č. čekati.3sg.pret. on dok biti.iter.prez.3sg. čl. zid željezo č. bijel
(BVL 26.31)

"I čekao je dok željezni zid nije postao bijel (od usijanja)."

yr amser, y *bu* *hithau yn y dewred, ny bu*
čl. vrijeme čest. biti.3sg.pret. ona u čl. cvjetanje ne biti.3sg.pret.

wreic delediwach no hi
žena lijep.komp. od ona
(MVL 37.2-3).

"Dok je ona bila u cvijetu mladosti, nije bilo ljepše žene od nje"

TOPIKALIZACIJA

§58 Dio rečenice koji sadržava temu iskaza (eng. *topic*) ističe se na početku rečenice iza kopule u 3. l. sg. (*ys*); iza kopule slijedi relativna rečenica uvedena česticom *a*; kopula se slaže s glagolom u relativnoj rečenici u vremenu i načinu:

ys *mi* *a'e* *heirch*
cop. ja rel.č.+obj.zamj.3sg.f. tražiti.3sg.prez.
(Evans 140)

"ja ju tražim" (dosl. ja sam onaj koji je traži)

bydhawt *ragot* *ti gyntaf yd agorawr* *y porth*
cop.3sg.prez. prep.2sg. ti prvo č. otvoriti.prez.3sg. čl. vrata
(Evans 140)

"Za tebe će se prvo otvoriti vrata"

§59 Kopula se, osobito u kasnijem srednjevelškom, može i izostaviti:

Duw hollgyvoethauc a adola hi
Bog svemogućí rel.č. obožavati.3sg.prez ona
(Evans, 141)

"Ona obožava svemogućeg Boga"

NEKE TIPOLOŠKE OSOBITOSTI

§60 U srednjevelškom je česta pojava zamjena glagola imenicama s glagolom *gwneuthur* 'činiti':

mi a wnaf y dangneued ar y llun y mynno e hun
ja č. činiti.3sg.prez. čl. mir prep. čl. oblik č. htjeti.3sg.konj. on to
(BVL 24.27-8)

"Pomirit ću se s njim na način na koji on to želi"

A dechreu ymdidan a wnaeth Matholwch a Bendigeit Vran
i početi razgovor č. činiti.3sg.pret. M i blagoslovljeni Bran
(BVL 25.4-5)

"I Matholwch je stao razgovarati s blagoslovljenim Branom"

a dyolwch a wnaeth ynteu
i zahvaliti č. činiti.3sg.pret. on
(BVL 25.17-18)

"I on se zahvalio"

Dilit ymdidan a wnaethant y nos honno
nastaviti razgovor č. činiti.3pl.pret. čl. noć ta
(BVL 27.7)

"Nastavili su razgovarati te noći"

§61 Zavisne rečenice zamijenjuju se često glagolskim imenicama:

Mi a welaf y varchoges y dyvot
ja č. vidjeti.1sg.prez. čl. jahačica č. dolaziti
(PPD 9.6-7)

"Vidim jahačicu kako dolazi" (= "vidim jahačicu dolaziti")

§62 Glagoli mišljenja/osjećanja često se zamijenjuju prijedlogom *gan* 's':

Yn ardiawc gan Vendigeit Vran yn ymdidan ac yn drist
 č. polagan s blagoslovljen B. čl. razgovor i č. tužan
 (BVL 25.5-6)

"Blagoslovljenom Branu razgovor se činio polaganim i tužnim"

a da yw gennyf dy welet ti
 i dobro biti.3sg.prez. s.1sg. 2sg.posv.zamj. vidjeti ti
 (PPD 9.21)

"I drago mi je da te vidim"

§63 U srednjovelškom nema glagola 'imati'. Glagol 'imati' zamijenjuje se glagolom 'biti' s prijedlogom *gan* 's':

eithyr na byd llyveryd gantaw
 osim ne biti.3sg.prez. govor s.3sg.m.
 (BVL 25.17)

"Osim što neće imati govor" = "samo što neće moći govoriti"

§64 Afirmativna rečenica često se izražava dvostrukom negacijom:

Ac ny wnn na bo yno, y kaffo
 i ne znati.1sg.prez. neg.rel. biti3sg.konj. ondje č. dobiti.3sg.konj.
 (BVL 25.25-6)

"I znam da ga je ondje dobio" (= "i ne znam da ga ondje nije dobio")

§65 Negacija može biti pojačana česticom *dim* 'malo, komadić' (usp. fr. *pas*):

Ac eres yw gennyf i, ony wdost ti dim y wrth hynny.
 i čudno biti.3sg.prez. s.1sg. ja jer.ne znati.2sg.pret. ti č. prep. to
 (BVL 25.30-31)

"I čudim se što ti ne znaš ništa o tome".

§66 Glagoli osjećanja (*verba sentiendi*) često se zamjenjuju konstrukcijama s kopulom, prijedlogom i imenicom, po obrascu: biti + na/pri + osjećaj + subjekt osjećaja:

Ac na vit un ovyn arnat
 i neg. biti.imp.3sg. ijedan strah na.2sg.
 (MVL 43.16)

"I ne boj se (nimalo)"

§67 Značenje 'trebati, biti potrebno' iskazuje se konstrukcijom: *reit* ('nužda') + glagol *bod* ('biti') + prijedlog *i* ('k') + logički subjekt:

Reit oed *im* *wrth* *gynghor*
 nužda biti.kond.3sg. k.meni s savjet
 (MVL 36.15)

"Treba mi savjet"

NEKE ČESTE FRAZE:

dioer 'Bog zna' (< *Duw a wyr*), 'doista'

om tebygu i 'po mojem mišljenju'

Duw a rwydhao ragot 'Bog ti pomogao' (često u značenju 'sretan put, zbogom')

myn vying cret 'tako mi moje vjere' (u značenju: 'kunem se').

Bendith Duw itt 'bog te blagoslovio'

TEKSTOVI

1. *Manawydan Vab Llyr*

Početak priče o Manawydanu, sinu Llyra. Prema izdanju L. Mühlhausena, početak; 11. stoljeće

Llyma y dryded geinc or Mabinogi

Gwedy daruot yr seith wyr, a dywedassam ni uchot, cladu penn Bendigeit Vran yn y Gwynvryn yn Llundain ae wyneb ar Freinc edrych a wnaeth Manawydan ar y dref yn Llundain ac ar y gedymdeithon a doddi ucheneit vawr, a chymryt diruawr alar a hiraeth yndaw: 'Oi a Duw hollgyuoethawc, gwae vi!', heb ef, "nyt oes neb heb le idaw heno namyn mi!" "Arglwyd, heb y Pryderi, na vit gyndrymhet genhyt a hynny; dy geuynderw yssyd vrenhin yn Ynys y Kedyrn, a chyn gwnef gameu it, heb ef, ny buost ti hawlwr tir a dayar eiryoet. Trydyd lledyf unben wyt." "Ie," heb ef, "kyt boet keuynderw ymi y gwr hwnnw, goathrist yw gennyf gwelet neb yn lle Bendigeit Vran, vy mrawt; ac ny allaf vot yn llawen yn un ty ac ef." "A wney ditheu gynghor arall?" heb y Pryderi. "Reit oed im wrth gynghor, heb ef, a pha gynghor yw hwnnw?" "Seith gantref Dyvet ry edewit imi, heb y Pryderi, a Riannon, vy mam, yssyd yno; mi a rodaf itti honno a medyant y seith gantref genthi."

llyma 'evo' ? < *lis-mages (usp. *ma* 'mjesto' < kelt. *magos 'ravnicā', stir. *mag*)

tryded 'treći' < *tritiyo- (u stir. *tress* < *trit-to-)

ceinc 'grana' < *genkā, *kenkā (stir. *géc*)

o 'od' < *au (stir. *ó*)

gwedy 'nakon' < stvelš. *guetic*

darfod 'dogoditi se' < *dar-bod (usp. *bod* 'biti')

seith '7' < *septen (stir. *secht*)

gwr, pl. *gwyr* 'čovjek' < *wiro- (stir. *fer*)

dyweddud 'reći'

uch 'visok, gornji'

cladu 'zakopati' < *klad- (stir. *cladid* 'kopa')

penn m. 'glava' < *k^wendo- (stir. *cend*)

Gwynvryn 'Bijelo Brdo'

a 'i' (+ *a* 'njegov' = *ae*) (usp. bret. *hag* 'i')

ar 'prema' < *are (stir. *air*)

Freinc 'Francuska'

wyneb 'lice' < *ēnek^wo- (stir. *énech*)

edrych '(po)gledati'

wnaeth 3sg. pret. od *gwneuthur* 'učiniti'

tref 'grad' < *treb- (stir. *treb*)

a(c) 'i'

gedymdeith 'prijatelj' (usp. *taith* 'put', *ym-daith* 'pothvat')

dodi 'doći'

ucheneit 'jauk, uzdah'

mawr 'velik'

cymryd 'obuzeti'

dir- 'vrlo'

hiraeth 'čežnja, nostalgija' (usp. *hir* 'dugačak')
galar 'bol, bolest' < *galaro- (stir. *galar* 'bolest')
yn 'u' < *en (stir. *i*ⁿ)
holl-gyfoedhawc 'svemogući' < *ollo- (< *solwo-, stir. *oll-* 'sve-') + *cyfoedhawc*
 'moćan'
gwae 'jao' (usp. lat. *vae*)
mi 'ja'
heb 'reče' (defektivni glagol) < *sek^we- (stir. *sechithir* 'slijedi')
ef 'on' < stvelš. *em*
oes 3sg. prez. od *bod* 'biti' (u značenju 'ima')
neb 'netko' < *nek^wo- (stir. *nech*)
heb 'bez' < *sek^wo- (stir. *sech*)
lle 'mjesto' < *lego- (usp. stir. *le*, gal. *legasit* 'postavio je')
i 'k' (3sg. m. *idaw*)
heno 'noćas' (usp. stir. *innocht*)
namyn 'osim'
arglwyd 'gospodin, gospodar' < *are-klēti- 'onaj koji oporezuje' (velš. *clwy-*).
bid, *bit* iterativni prezent/futur od *bod* 'biti' 3sg.
trym 'težak, tužan' kao imenica 'tuga'; ekvativ *cyndrymhet*
gan 's' 2sg. *genhyt*
hynny 'to'
dy 'tvoj'
kefynderw 'bratić'
yssyd 3sg. relativni oblik glagola *bod* 'biti' < *esti-yo (usp. stir. *as*)
brenhin 'kralj' < *brigantīnos (usp. *Brigantes*, jedno od plemena u rimskoj Britaniji)
ynys 'otok' < *inisā (stir. *inis*)
cyn 'iako' < *kon (stir. *con-*)
gwnel 2sg. konj. prez. od *gwneuthur* 'činiti' (usp. stir. *gniid* 'čini')
cam 'zlo' < *kambo- (stir. *cam* 'iskripljen, opak')
buost 2sg. pret. od *bod* 'biti'
ti 'ti'
hawlwyr 'tražilac, zahtijevatelj' (pravni termin)
tir 'zemlja' < *tīro- (stir. *tír*)
dayar, *daear* 'posjed, zemlja'
eiryoet 'ikada' < *eir y oed 'vrijeme njegova života'
lledyf 'neznatan, skroman'
unben 'gospodar' < *oyno-k^weno- 'jedna glava'
wyt 2sg. prez. od *bod* 'biti'
ie 'da'
kyt 'iako'
boet konj. prez. 3sg. od *bod* 'biti'
goathrist 'tužan' < *upo-ad- tristi- (lat. *tristis*)
rheit 'nužda'
wrth 'pri, za' < *writi (stir. *frith*)
cynghor 'savjet, plan'
pa 'kakav' (usp. stir. *cá*)
hwynnw 'taj'
cantref 'kantrev, kotar' < *kanto-treb- 'sto naselja'
edewit pas. pret. od *adaw* 'preostati'
vy 'moj'

mam 'majka'
yno 'ondje'
rhodi 'dati' (1sg. prez./fut. *rodaf*)
honno 'ta, ona'
meddiant 'moć'

2. *Stafell Gynddylan*

Starovelška tužaljka sačuvana u srednjovelškom pravopisu i s moderniziranim oblicima. Pripisano Heledd (?9. st.), iz rukopisa "Crvena Hergestova knjiga" (prema Rowland 1990; prve četiri strofe, str. 431-432)

Stauell Gyndylan ys tywyl heno
 heb dan heb wely.
 Wylaf wers. Tawaf wedy.

Stauell Gyndylan ys tywyll heno.
 Heb dan heb gannwyll.
 Namyn Duw pwy am dyry pwyll.

Stauell Gyndylan ys tywyll heno.
 Heb dan heb oleuat.
 E[t]lit am daw amdanat.

Stauell Gyndylan ys tywyll y nenn.
 Gwedy gwen gyweithyd.
 Gwae ny wna da ae dyuyd.

stafell 'dvorana' < lat. *stabulum* 'štala'
Cynddylan os. ime
tywyl 'taman'
heno 'noćas'
heb 'bez'
dan 'vatra'
gwely 'krevet'
gwyl 'plakati'
gwera 'malo'
taw 'šutjeti' < *taw- (stir. *tó* 'gluh')
wedy 'poslije'
cannwyll 'svijeća' < lat. *candela*
namyn 'osim'
Duw 'bog' < *dēwo- (stir. *Día*)
pwy 'tko'
a rel. čest. + -m- inf. zamjenica 1sg.
dyry 2sg. prez. 'čuvati'
pwyll 'um, pamet' < *k^wēlo- (stir. *cíall*)
oleuat 'svjetlo'
etlit 'tuga'

daw 3sg. prez. od *dyfod* 'doći'
amdanat = *am* 'zbog' 2sg.
tywyll 'crn'
nenn 'krov'
gwen 'bijel, sjajan, lijep' < *windo- (stir. *find*)
gyweithyd 'društvo, družba'
gwae 'jao'
ny 'ne'
gwna konj. 3sg. od *gwneuthur* 'činiti'
da 'dobro' (poimeničeno) < *dago- (stir. *dag-*, *deg-*)
a rel. čest. + *e* inf. zamjenica 3sg.
duyd 'dolazi'

3. *Juvencus III.*

Englynion⁵ iz rukopisa *Cambridge MS Ff 4.42* (prema Falileyev 2003), 9-10. st.

Niguorcosam nemheu naur henoid
mitelu nit gurmaur
mi am [franc] dam ancalaur.
nicanamniguardam nicusam henoid
cet iben med nouel
mi amfranc dam anpatel.
namercit mi nep leguenid henoid
is discirr micoueidid
dou nam riceus unguetid.

guorcosam 'stražarim' < *wor- + velš. *costawg* 'promatrati'
nemheunaur 'ni trenutak, nimalo?', vjerojatno u vezi s velš. *neb* 'netko, neki' *mewn*
'srednji' *awr* 'sat, trenutak'
henoid 'noćas' (srvelš. *heno*)
mi 'moj'
teulu 'obitelj, pratnja' < *tego-slowgo- 'kućna družina' (stir. *teglach*)
gurmaur 'velik, golem'
a 'i'
franc ?'plaćenik, najamnik' < *Francus* 'Franak'
dam ?'oko'
an 'naš'
calaur 'kotao'
canam 'pjevam' (srvelš. *canaf*) < kelt. *kanā-mi (stir. *canaimm*)
guardam 'smijem se' (srvelš. *chwarddaf*)
cusam ? umjesto (*gwor-*)*cosam* 'stražarim'; ili posuđeno iz steng. *cysan* 'ljubiti'
cet 'iako' (usp. stir. *cía*)
iben ipf. 1sg. *if-* (stvelš. *yf-*) 'piti'
med 'medovina' < kelt. *medu- (stir. *mid*)
nouel ?'čist' (srvelš. *anawell* 'čist')
patel 'čaša' < lat. *patella (*patera* 'posuda')

⁵ *Englyn*, pl. *englynion* je tradicionalna velška strofa.

ercit 3sg. imp. 'tražiti' (srvelš. *erchi*)
leguenit 'radost' (srvelš. *llawenydd*)
is 3sg. prez. glagola *bod* 'biti'
discirr '?siromašan, običan' (? u vezi sa srir. *díscir* 'prezren, okrutan'
coueidid 'družina' (srvelš. *cyweithydd*)
riceus '?govori' < ? *ry- (potencijalni prefisk) + *caws- (u vezi sa srednjekorničkim
keusel 'govoriti' < lat. *causor*).
dou '2' (srvelš. *deu*)
nam 'zapovjednik' (srvelš. *naf*)
un '1'
guetid 'govori'

4. *Surexit memorandum*

Isprava iz rukopisa *St Chad* (ili "*Lichfieldskog evanđelja*") (prema Falileyev 2003: 59), oko 800.

Surexit tutbulc filius liuit hagener tutri dierchim. tir telih haioid ilau elcu filius gelhig haluidt iuguret amgucant pel amtanndi ho diued diprotant gener tutri o guir imguodant ir degion guragun tagc rodesit elcu guetig *equs* tres uache, tres uache nouidligi *nam* ir ni be cás igridu dimedichat guetig hit did braut grefiat guetig nis min tutbulc hai cenetl in ois oisou.

surrego, -ere lat.

ha, a 'i'

gener 'zet' < lat. *gener* (?)

di prijedlog 'za, k'

erchim glag. im. 'tražiti, pitati' (srvelš. *erchi*) < kelt. *ark- < ie. *prk'- (lat. *posco*).

tir 'zemlja' < kelt. *tīros- (stir. *tír*) < *terso- (lat. *terra*)

hai 'koji, koja, koje' (srvelš. *a*)

oid 3sg. pret. glagola *bod* 'biti' (srvelš. *oedd*)

i 'u' < kelt. *in (stir. *i''*)

lau 'ruka' < kelt. *lāmā (stir. *lám*) < ie. *plh₂meh₂ (gr. *palámē*)

luidt 'pleme, obitelj' (srvelš. *llwyth*)

amguc- 'sporiti se, prepirati se'

pel 'dugačak' (srvelš. *pell*)

am 'o, oko' < *ambi (stir. *imb*)

ho, o 'iz, od'

diued 'kraj' (srvelš. *diwedd*)

diprot- 'presuditi'

guir 'zakon' (srvelš. *gwir*)

imguod- 'reći'

dag- 'dobar' (kao imenica: 'plemić') < kelt. *dago- (stir. *dag*-)

guragun 1pl. imperativa glagola *gwneuthur* (srvelš.) 'činiti'

tagc 'mir' (srvelš. *tang*)

rodi 'dati'

equus, *tres*, *vache* (umj. *vaccae*) lat.

cas 'zavist'

nouidligi ? 'nedavno oteljene' (srvelš. *newydd* 'nov')
nam ? 'osim' (srvelš. *namyn*)
ir 'jer, zbog'
igridu 'među njima' (srvelš. *yryngdunt*)
be konj. pret. od *bod* 'biti'
medichat 'vlast, posjed'
hit 'do'
did 'dan' (srvelš. *dydd*) < kelt. **diyo-* (stir. *día*)
braut 'sud' < kelt. **brāto-* (stir. *bráth*)
mīn- 'htjeti' (srvelš. *myn-*)
guetig 'poslije' (srvelš. *gwedi*)
cenetl 'rod' < kelt. **kenetlon* (stir. *cenél*)
ois 'vijek' (srvelš. *oes*) < kelt. **oys-* (stir. *óes*)

5. *Gododdin*

Starovelška junačka pjesma u moderniziranom obliku i srednjovelškom pravopisu, stihovi 68-73 i 353-357; (prema Williams 1938); Pripisana Aneurinu, oko 600. (s kasnijim preradama).

Gwyr a aeth gatraeth oed fraeth eu llu
 glasved eu hancwyn a gwenwyn vu
 trychant trwy beiryant en cattau
 a gwedy elwch tawelwch vu
 ket elwynt e lanneu e benydu
 dadyl dieu agheu y eu treidu

...

Gwyr a gryssyassant buant gytneit
 hoedyl vyrryon medwon uch med hidleit
 gosgord vynydawc enwawc en reit
 gwerth eu gwled o ved vu eu heneit

gwr 'čovjek'

aeth v. *mynet* 'ići'

a rel. čest.

Catraeth mjesto u sjevernoj Engleskoj, današnji Catterick

fraeth 'veseo'

llu 'vojska' < kelt. **slowgo-* (stir. *slúag*)

glas-ved 'svježa (zelena) medovina' (usp. stir. *mid* 'medovina')

hancwyn 'opskrba, hrana'

gwenwyn 'gorčina'

trychant '300'

trwy 'kroz'

cat 'bitka, odred' < kelt. **katu-* (stir. *cath*)

elwch 'gozba'

tawelwch 'šutnja, tišina'

ket 'iako' (također *cyt*)

elwynt v. *mynet* 'ići'

e umj. *i*, *y* 'u'

lann 'crkva'

penydu 'pokora' < lat. *paenitentia*

dylyu ?'biti dužan, morati'

agheu 'smrt' < kelt. *ango- (stir. *éc*)

treidu ? 'oboriti'

cryss- 'napadati'

cytneit 'zajedno'?

hoedyl, hoedl 'život, vrijeme života' < *saitlo- (srir. *-sél*), usp. lat. *saeculum*

byrr 'kratak' < kelt. *berro- (stir. *berr*)

medw 'pijan' usp. (stir. ime *Medb* < kelt. *medwā 'opijajuća')

hidleit 'procijeđen, destiliran'

gosgord 'vojska'

enwawc 'slavan, glasovit' (u vezi s *enw* 'ime')

reit 'bitka'

gwerth 'cijena, naknada'

gwled 'gozba' < kelt. *wledā (stir. *fled*)

heneit 'duša, život'

KRATICE

cop. = *copula*, kopula
 č. = čestica
 čl. = član
 f. = *femininum*, ženski rod
 ipf. = imperfekt
 iter. = iterativ
 konj. = konjunktiv
 m. = *masculinum*, muški rod
 sg. = singular
 pl. = plural
 prep. = prepozicija
 pret. = preterit
 prez. = prezent
 rel. = relativno
 vn. = glagolska imenica

JEZICI

bret. = bretonski
 eng. = engleski
 fr. = francuski
 gal. = galski
 gr. = grčki
 kelt. = keltski
 korn. = kornički
 lat. = latinski
 srir. = srednjovelški
 srvelš. = srednjovelški
 stvelš. = starovelški
 stind. = staroindijski
 stir. = staroirski
 stsl. = staroslavenski

LITERATURA

DIPLOMATSKA IZDANJA RUKOPISA:

Llyfr Gwyn Rhydderch, Y Chwedlau a'r Rhamantau, s predgovorom (na velškom) R. M. Jonesa, izdao J. Gwenogvryn Evans, Gwasg Prifysgol Cymru, Cardiff 1973.

The Text of the Mabinogion and other Welsh Tales from the Red Book of Hergest, izdali J. Rhŷs i J. Gwenogvryn Evans, Oxford 1887.

"Crvena Hergestova knjiga", koja se čuva u Oxfordu, dostupna je u elektronskom izdanju na internet-adresi:

<http://image.ox.ac.uk/show?collection=jesus&manuscript=ms111>

IZDANJA TEKSTA:

Mühlhausen, Ludwig, Die vier Zweige des Mabinogi, Halle 1925, (poboljšano izdanje iste knjige priredio je Stefan Zimmer, Tübingen 1988).

Thomson, Robert L. Pwyll Penduic Dyvet, The First of the Four Branches of the Mabinogi, DIAS, Dublin 1957.

Thomson, Derrick S. Branwen Uerch Lyr, The Second of the Four Branches of the Mabinogi, DIAS, Dublin 1961.

Williams, Sir Ifor, Pedeir Keinc Y Mabinogi, Cardiff 1974.

JEZIK

Elsie, R. W. The Position of Brittonic. A synchronic and diachronic analysis of genetic relationships in the basic vocabulary of Brittonic Celtic. Dissertation Bonn 1979.

Evans, D. Simon, A Grammar of Middle Welsh, DIAS, Dublin 1961.

Falileyev, A. I. Etymological Glossary of Old Welsh, Niemeyer, Tübingen 2000.

Falileyev, A. I. Drevnevallijskij jazyk, Nauka, Moskva 2002.

Greene, D. "Linguistic Considerations in the Dating of Early Welsh Verse", *Studia Celtica* 6/1971: 1-11.

Geiriadur Pryfysgol Cymru. A Dictionary of the Welsh Language, Cardiff 1950-

Haarman, H. Der lateinische Lehnwortschatz im Kymrischen, Romanistisches Seminar der Universität Bonn, Bonn 1970.

Hamp, E. "Celtica indogermanica", *Zeitschrift für celtische Philologie* 27/1979: 167-174.

Hamp, E. "Welsh *mae* 'where is?'" *Études Celtiques* 22/1985: 201.

Isaac, G. The Verb in the Book of Aneirin, Niemeyer, Tübingen 1996.

Jackson, K. Language and History in Early Britain, Edinburgh 1953.

Jackson, K. "Some Questions in Dispute about Early Welsh Literature and Language", *Studia Celtica* 8-9/1973-4: 1-31.

Jasanoff, J. "The Brittonic Subjunctive and Future", u: J. E. Rasmussen, ed. In Honorem Holger Pedersen, Reichert, Wiesbaden 1994: 199-220.

- Koch, J. T. "The Loss of Final Syllables and Loss of Declension in Brittonic", *Bulletin of the Board of Celtic Studies* 30/1982-3: 201-233.
- Koch, J. "The Cynfeirdd poetry and the language of the sixth century", in: Early Welsh Poetry. Studies in the Book of Aneirin, ed. by Brynley F. Roberts, National Library of Wales, Aberystwyth 1988: 17-43.
- Lewis, H. Yr elfen Ladin yn yr iaith Gymraeg, Caerdydd 1943.
- Lewis, H. Die kymrische Sprache, IBS, Innsbruck 1989.
- Lewis, H. & Pedersen, H. A Concise Comparative Celtic Grammar, Vandenhoeck and Ruprecht, Göttingen 1989.
- Morris Jones, J. A Welsh Grammar, Historical and Comparative, Oxford 1913.
- Morris Jones, J. Welsh Syntax. An Unfinished Draft, Cardiff 1931.
- Poppe, E. Untersuchungen zur Wortstellung im Mittelkymrischen, Buske, Hamburg 1991.
- Rowland, J. 1990 Early Welsh Saga Poetry, D. S. Brewer, Cambridge.
- Schrijver, P. Studies in British Celtic Historical Phonology, Rodopi, Amsterdam 1995.
- Schumacher, S. "The Middle Welsh absolute endings *-(h)yt*, *-(h)it* and *-(h)awt* and the question of a 'future' in Old and early Middle Welsh", *Die Sprache* 37/1995: 54-72.
- Schumacher, S. The Historical Morphology of the Welsh Verbal Noun, An Sagart, Maynooth 1998.
- Sims-Williams, P. "Dating the Transition to Neo-Brittonic: Phonology and History, 400-600" in: Bammesberger, A. & Wollmann, A. (eds.) Britain 400-600: Language and History, Winter, Heidelberg 1990.
- Sims-Williams, P. "The Emergence of Old Welsh, Cornish and Breton Orthography, 600-800: The Evidence of Archaic Old Welsh", *Bulletin of the Board of Celtic Studies* 38/1991: 20-86.
- Sims-Williams, P. The Celtic Inscriptions of Britain. Phonology and Chronology c. 400-1200, Publications of the Philological Society, London 2003.
- Strachan, J. An Introduction to Early Welsh, Manchester University Press, Manchester 1937.
- Thomas, P. W. "Middle Welsh Dialects: Problems and Perspectives", *Bulletin of the Board of Celtic Studies* 40/1993: 17-50.
- Tomlin, R. S. O. "Was Ancient British Celtic ever a Written Language?" in: *Bulletin of the Board of Celtic Studies* 34/1987: 18-25.
- Watkins, T. Arwyn "The Accent in Old Welsh - its Quality and Development", *Bulletin of the Board of Celtic Studies* 25/1974: 1-10.
- Williams, I. Canu Aneirin, Caerdydd 1938.
- Zimmer, S. Studies in Welsh Word Formation, DIAS, Dublin 2000.